

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Petr Novák

Zástavní právo k obchodnímu podílu

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc.

Katedra: katedra obchodního práva

Datum vypracování práce: 22.5.2013

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 22. května 2013

Petr Novák

Poděkování:

Rád bych na tomto místě poděkoval paní prof. JUDr. Stanislavě Černé CSc, vedoucí mé diplomové práce, za její podporu, cenné připomínky a dohled nad směřováním mé práce.

Obsah

Seznam použitých zkratk	6
Úvod	7
1. Vývoj institutu zástavního práva k podílu v obchodní korporaci	9
2. Zastavení obchodního podílu podle obchodního zákoníku	10
2.1. Obchodní podíl	10
2.1.1. Právní povaha obchodního podílu	11
2.1.2. Právo společníka k obchodnímu podílu	11
2.2. Předpoklady zastavitelnosti obchodního podílu	12
2.2.1. Přípustnost převodu obchodního podílu	13
2.2.2. Souhlas k zastavení obchodního podílu	13
2.2.3. Zákaz opětovného zastavení obchodního podílu	14
2.3. Právní důvody vzniku zástavního práva k obchodnímu podílu	14
2.3.1. Zástavní smlouva	15
2.3.2. Rozhodnutí orgánu veřejné moci	16
2.3.3. Ze zákona	17
2.4. Práva a povinnosti subjektů zástavního práva	18
2.5. Realizace zástavního práva	19
2.5.1. Prodej v obchodní veřejné soutěži nebo ve veřejné dražbě	19
2.5.2. Převod obchodního podílu na úhradu dluhu	20
2.6. Další důvody zániku zástavního práva k obchodnímu podílu	21
2.6.1. Zánik obchodního podílu	22
2.7. Výmaz zástavního práva z obchodního rejstříku	22
3. Podíl ve společnosti s ručením omezeným podle zákona o obchodních korporacích	24
3.1. Druhy podílů	24
3.2. Vlastnictví podílu v obchodní korporaci	25
3.2.1. Okamžik nabytí vlastnického práva k podílu	25
3.2.2. Podíl ve spoluvlastnictví	26
3.2.3. Podíl ve společném jmění manželů	27
3.3. Kmenový list	28
4. Zastavení podílu podle nového občanského zákoníku	29
5. Předpoklady zastavitelnosti podílu	30
5.1. Přípustnost převodu podílu	30
5.2. Zákaz či omezení zastavení podílu	31
5.3. Souhlas k zastavení podílu	31
6. Smluvní zastavení podílu	33
6.1. Subjekty zástavního práva	33
6.2. Podstatné náležitosti zástavní smlouvy	34
6.3. Další ujednání v zástavní smlouvě	34
6.3.1. Ujednání o výkonu hlasovacích práv	34
6.3.2. Zákaz braní plodů ze zástavy před splatností pohledávky	35
6.3.3. Ujednání o způsobu zpeněžení zástavy	35
6.3.4. Ujednání o subsidiárním nabytí vlastnictví zástavy	36
6.3.5. Zakázaná ujednání	38
6.4. Účinnost zástavní smlouvy	38
6.5. Zápis do obchodního rejstříku	39

7. Zřízení zástavního práva z rozhodnutí orgánu veřejné moci	42
7.1. Rozhodnutí soudu o schválení dohody dědiců o rozdělení pozůstalosti	42
7.2. Rozhodnutí správního úřadu	42
7.2.1. Je orgán veřejné moci limitován předpoklady zastavitelnosti podílu?	43
8. Vznik zástavního práva k podílu ze zákona.....	46
9. Souběh několika zástavních práv	47
10. Práva a povinnosti subjektů zástavního práva	49
11. Realizace zástavního práva	50
11.1. Oznámení o započetí výkonu zástavního práva.....	50
11.2. Zpeněžení zástavy	51
11.2.1. Svépomocný prodej zástavy	52
11.2.2. Zpeněžení zástavy ve Veřejné dražbě.....	53
11.2.3. Zpeněžení zástavy podle jiného zákona.....	54
11.2.4. Oznámení o změně způsobu výkonu zástavního práva	55
11.3. Naložení s výtěžkem zpeněžení zástavy	56
11.4. Subsidiární způsoby výkonu zástavního práva	57
11.4.1. Výkon společnických práv.....	57
11.4.2. Převod podílu na úhradu dluhu	58
11.5. Osud ostatních zástavních práv.....	59
12. Důvody zániku zástavního práva k podílu.....	60
13. Výmaz zástavního práva z obchodního rejstříku	62
14. Zastavení podílu komanditisty	63
Závěr	65
Seznam použité literatury	67
Seznam použité judikatury.....	71
Abstrakt.....	74
English summary	75
Seznam klíčových slov	76

Seznam použitých zkratek

ABGB	všeobecný občanský zákoník
DŘ	zákon č. 280/2009 Sb. daňový řád
NOZ	zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník (nový občanský zákoník)
ObchZ	zákon č. 513/1991 Sb. obchodní zákoník
OPSZ	zákon č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád
OZ	zákon č. 40/1964 Sb. občanský zákoník
VeřDr	zákon č. 26/2000 Sb. o veřejných dražbách
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
ZPOS	zákon č. 125/2008 Sb. O přeměnách obchodních společností a družstev
ZŘS	připravovaný zákon o zvláštních řízeních soudních
ZVR	připravovaný zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dále jen zákon o veřejných rejstřících)

Úvod

Ekonomická krize, jež koncem první dekády jednadvacátého století zasáhla celý svět, mě přinutila více přemýšlet o možnostech zajištění pohledávek pro případ neschopnosti povinného dostát svým závazkům. K hlubšímu zájmu o institut zástavního práva k obchodnímu podílu mě pak vedla skutečnost, že účast společníka na společnosti, kterou podíl představuje, může být velmi hodnotným aktivem. Vzhledem k tomu, že po splatnosti pohledávky vzniká zástavnímu věřiteli právo na uspokojení se ze zástavy, považuji zástavní právo za jeden z neúčinnějších zajišťovacích institutů. Proto, podle mého názoru, účast společníka na společnosti vykazující dobré hospodářské výsledky může být uspokojivou jistotou věřitele.

Jelikož jsem svou diplomovou práci začal psát v době, kdy už byly přijaty zákony č. 89/2012 Sb. občanský zákoník a č. 90/2012 Sb. zákon o obchodních společnostech a družstvech, jež by oba měly nabýt účinnosti dne 1. ledna 2014, rozhodl jsem se předkládané dílo zaměřit právě na novou právní úpravu.

Pro utvoření alespoň hrubé představy o struktuře mé diplomové práce si dovoluji na tomto místě představit její stěžejní úseky. V první kapitole bych rád shrnul historický vývoj zpracovávaného institutu, na niž naváže kapitolou, ve které popisně zpracuji problematiku zástavního práva k obchodnímu podílu obsaženou v § 117a obchodního zákoníku. Jelikož v souladu s ustanovením § 3073 NOZ se budou posuzovat práva ze zajištění závazku vzniklá přede dnem nabytí účinnosti nového občanského zákoníku, byť byla zřízena i jako práva věcná, až do svého zániku podle dosavadních právních předpisů, není možné právní úpravu obsaženou v zákonech č. 513/1991 Sb. obchodní zákoník a č. 40/1964 Sb. občanský zákoník opomíjet. Přesto, s ohledem na zaměření diplomové práce a na její možný rozsah, jsem se rozhodl zabývat se jen stěžejními interpretačními problémy ustanovení § 117a ObchZ.

Od třetí kapitoly se již budu věnovat nové právní úpravě. Na tomto místě pak musím zdůraznit, že v době, kdy práci píši, ještě nebyla dokončena harmonizace právního řádu s novým civilním kodexem a zákonem o obchodních korporacích. Přestože se budu snažit nalézt připravované zákony, které by měly právní řád sladit, musím čtenáře upozornit, že pravidla, jimiž se práva a povinnosti stran zástavního práva budou řídit, mohou být od 1. ledna 2014 odchýlná.

Pro správné pochopení institutu zástavního práva k podílu v korporaci, zejména vybraných problémů, kterými se budu v dalším textu zabývat, ve třetí kapitole stručně objasním obsah pojmu podíl v korporaci a postavení jeho vlastníka.

V páté kapitole se budu věnovat předpokladům zastavitelnosti podílu ve společnosti s ručením omezeným.

Další text pak bude sledovat „život“ zástavního práva k podílu. Tři po sobě jdoucí kapitoly budou věnovány jednotlivým právním důvodům vzniku zástavního práva, v nichž se vždy budu snažit identifikovat úskalí obsažená v nových soukromoprávních zákonech.

Další významnou částí mé diplomové práce bude jedenáctá kapitola, kde se budu, poměrně rozsáhle, věnovat realizaci zástavního práva, nebude-li pohledávka zástavního věřitele řádně a včas splněna.

Následující dvě kapitoly budou věnovány důvodům zániku zástavního práva a jeho výmazu z obchodního rejstříku.

V poslední kapitole bych se chtěl pozastavit nad otázkou, zda bude možné dát do zástavy podíl komanditisty v komanditní společnosti.

Kromě popisné metody a analýzy právního textu, jenž budu používat nejčastěji, použiji při psaní tohoto díla také metodu systematickou a srovnávací.

Jelikož ve své diplomové práci budu interpretovat právní úpravu obsaženou ve dvou civilních kodexech, rozhodl jsem se používat termín „Občanský zákoník“ (OZ) výhradně v souvislosti se zákonem č. 40/1964 Sb. budu-li pak interpretovat zákon č. 89/2012 Sb. budu posledně jmenovaný předpis označovat jako „nový Občanský zákoník“ (NOZ).

Diplomovou práci jsem zpracoval k datu 22. května 2013 včetně použitých a v dané době aktuálních právních předpisů, judikatury a právnické literatury.

1. Vývoj institutu zástavního práva k podílu v obchodní korporaci

Zástavní právo k podílu v korporaci není v našem právním řádu žádnou novinkou, jelikož na tento způsob dispozice s podílem (dříve závodním podílem) pamatoval již zákon č. 58/1906 ř.z. o společnostech s ručením omezeným, který ve svém ustanovení § 76 odst. 3 stanovil, že oprávnění k převodu v sobě obsahuje oprávnění ke smluvnímu zastavení.

V souvislosti s poválečnou změnou společenských poměrů byl zákon o společnostech s ručením omezeným zrušen zákonem č. 141/1950 Sb. občanský zákoník.

Společnost s ručením omezeným se do našeho právního řádu vrátila až novelou zákona č. 109/1964 Sb. hospodářský zákoník provedenou zákonem č. 103/1990 Sb. Právní úprava obsažená v novelizovaném hospodářském zákoníku ani pozdější úprava společnosti s ručením omezeným obsažená v obchodním zákoníku však neobsahovala ustanovení o možnosti či nemožnosti zastavení obchodního podílu. Až do roku 2001, kdy nabyt účinnosti zákon č. 370/2000 Sb., jímž byl do obchodního zákoníku doplněn § 117a upravující odchylky od obecné úpravy zástavního práva při zastavení obchodního podílu, byly vedeny diskuze o možnosti či nemožnosti zastavení tohoto předmětu právních vztahů, jenž se přikláněly převážně k závěru nemožnosti zastavení obchodního podílu společníka účastnícího se na společnosti s ručením omezeným.¹

Zmíněná novela obchodního zákoníku sice výslovně umožnila zastavení obchodního podílu, a však nepřesnou formulací ustanovení § 117a ObchZ otevřela prostor pro nové debaty nad výkladem dané normy, zejména pak o podmínkách zastavitelnosti obchodního podílu a o realizaci zástavního práva.

---

¹ Srov. ELIÁŠ, K. K otázce zastavení obchodního podílu. Právo a podnikání. 1994, č. 2., PÝCHA, P. Zástavní právo k obchodnímu podílu. Právo a podnikání. 1994, č. 2., GRULICH, T. Obchodní podíl v s.r.o. a zástavní právo. Právní rádce. 1998, č. 2. Opačně JANKOVSKÁ, M. Úvaha o zástavním právu k obchodnímu podílu. Právo a podnikání. 1993, č. 11., POKORNÁ, J. Několik poznámek k zástavnímu právu k obchodnímu podílu. Právo a podnikání. 1994, č. 2., MATĚJKOVÁ, M. Spoluvlastnický a obchodní podíl jako předmět zástavního práva. Právní rádce. 1998, č. 9., KOPÁČ, L.; ŠVESTKA, J. Obchodní podíl - bezpodílové spoluvlastnictví manželů a zástavní právo. Právní rozhledy. 1996, č. 9.

2. Zastavení obchodního podílu podle obchodního zákoníku

Obecná úprava zástavního práva je obsažena v občanském zákoníku a to v § 152 až § 174. přestože ustanovení § 117a odst. 8 ObchZ i ustanovení § 154 OZ zdůrazňují subsidiaritu občanského zákoníku, domnívám se, že nelze nahlížet na úpravu zástavního práva k obchodnímu podílu (§ 117a ObchZ) jako na úpravu komplexní, nýbrž jen jako na významné odchylky od obecné úpravy reflektující již výše popsaná specifika obchodního podílu jako zástavy.²

Z tohoto důvodu se domnívám, že je nutné odmítnout někdy jen implicitně vyjádřený názor, že úprava obsažená v § 117a ObchZ se vztahuje toliko jen na smluvní zastavení obchodního podílu.³ Takový závěr nevyplývá ani z dikce obchodního zákoníku, ani z důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona publikovaného ve sbírce zákonů pod č. 370/2000 Sb. jímž byl do obchodního zákoníku doplněn § 117a.

Z vyjádřeného názoru na vztah ustanovení § 117a ObchZ a obecné úpravy zástavního práva vychází další můj výklad zpracovávané problematiky.

2.1. Obchodní podíl

Podle ustanovení § 114 odst. 1 ObchZ představuje obchodní podíl účast společníka na společnosti a z této účasti plynoucí práva a povinnosti. Jeho výše se určuje podle poměru vkladu společníka k základnímu kapitálu společnosti, nestanoví-li společenská smlouva jinak. Použitou formulací „úcast na společnosti“ obchodní zákoník vyjadřuje poměr společníka a společnosti, odlišných subjektů práva.

---

² DVOŘÁK, T. Společnost s ručením omezeným. 3., přepracované vydání. Praha : ASPI- Wolters Kluwer ČR, 2008. str. 133., ŠROTÝŘ, J. Zajištění pohledávek a souvislost s daňovým řízením. Poradce. 2004, č. 3., PLÍVA, S. K Zástavnímu právu k obchodnímu podílu. in ŠTENGLOVÁ, I. Pocta Miloši Tomsovi k 80. narozeninám. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. str. 310-311., VYMAZAL, L. Zástavní právo (§ 152- § 172 občanského zákoníku) – podrobný komentář k jednotlivým ustanovením včetně vybrané judikatury. 1. vydání. Praha : Linde, 2012.str. 64., VYMAZAL, L. Výkon zástavního práva k obchodnímu podílu. Obchodněprávní revue. 2011, č. 4. Opačně VYMAZAL, L. K některým otázkám zastavitelnosti obchodního podílu. Obchodněprávní revue. 2011, č. 7.

³ BARTOŠÍKOVÁ, M.; ŠTENGLOVÁ, I. Společnost s ručením omezeným. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006. str. 102., CINKAJZL, V. K zástavnímu právu v daňovém řízení po nabytí účinnosti zákonů č. 367/2000 Sb. a č. 317/2001 Sb. Poradce. 2003, č. 12., PLÍVA, S. K Zástavnímu právu k obchodnímu podílu. in ŠTENGLOVÁ, I. Pocta Miloši Tomsovi k 80. narozeninám. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. str. 312.

2.1.1. Právní povaha obchodního podílu

Z definice obchodního podílu teorie⁴ dovozuje, že obchodní podíl má svou stránku kvalitativní, jež charakterizuje právní postavení společníka ve společnosti, a svou stránku kvantitativní, která vyjadřuje rozsah účasti společníka na společnosti.

Přestože rozlišujeme kvalitativní a kvantitativní stránku obchodního podílu, považují za vhodné zdůraznit, že je nelze vnímat samostatně, nýbrž jako navzájem se prolínající znaky obchodního podílu charakterizující jeho podstatu, jež může být předmětem právních vztahů jen jako celek.⁵

Byť se teorie snaží jednotlivá práva a povinnosti plynoucí z účasti společníka na společnosti identifikovat a členit je do různých skupin, není možné se žádným právem či povinností nakládat samostatně, činit je předměty právních vztahů, ale je nezbytné je vnímat jako jeden nedělitelný systém konkretizující právní postavení společníka uvnitř společnosti, ale také jeho právní poměr ke společnosti samé, kdy práva a povinnosti všech společníků tvoří mechanismy řízení společnosti a kontroly její činnosti.⁶

Jelikož nelze u obchodního podílu mluvit o hmotné podstatě, subsumujeme ho z hlediska členění předmětů právních vztahů Občanským zákoníkem pod pojem jiné majetkové hodnoty.

S ohledem na zaměření diplomové práce a na její možný rozsah se vlastnostmi obchodního podílu nebudu dále zabývat.

2.1.2. Právo společníka k obchodnímu podílu

Právo společníka k obchodnímu podílu, který má ve své moci, je nepochybně absolutní povahy a působí proti všem. Již od devatenáctého století se však pod Ungerovým a Randovým vlivem⁷, prosadil názor, že předmětem vlastnického práva mohou být jen hmotné věci. Z tohoto důvodu hovoříme o majitelství, nikoli vlastnictví, obchodního podílu.

---

⁴ POKORNÁ, J. K vymezení pojmu obchodní podíl. Právník. 1995, č. 9.; ELIÁŠ, K. Obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným. Bulletin advokacie. 1996, č. 8.; PELIKÁNOVÁ, I. Komentář k § 114 odst.3 zák.č. 513/1991 Sb.; Původní nebo upravené texty pro ASPI, [Program] ASPI pro Windows, verze 13+, aktualizace z 01.01.2013 [cit. 09.01.2013].; DVOŘÁK, T. Společnost s ručením omezeným. 3., přepracované vydání. Praha : ASPI- Wolters Kluwer ČR, 2008. str. 88.

⁵ Také DVOŘÁK, T. Společnost s ručením omezeným. 3., přepracované vydání. Praha : ASPI- Wolters Kluwer ČR, 2008. str. 93.

⁶ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 4. 1998, sp. zn. 2 Cdon 1652/97.

⁷ ELIÁŠ, K. a kol. Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem. Ostrava : Sagit, 2012. str. 437, 438.

Podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu se podíl v obchodní společnosti nabytý za trvání manželství a z prostředků patřících do společného jmění manželů stává tím získaný majetek (hodnota takového podílu) ze zákona součástí společného jmění manželů. Výše uvedený závěr podle dovolacího soudu přímo vyplývá z kogentního ustanovení § 143 odst. 1 písm. a) OZ.⁸ Na druhou stranu dle ustanovení § 143 odst. 2 OZ nabytí obchodního podílu jedním z manželů za trvání manželství nezakládá účast druhého manžela na této společnosti.⁹

V souladu s ustanovením § 114 odst. 3 ObchZ může jeden obchodní podíl náležet více osobám. Svá práva z tohoto obchodního podílu mohou tyto osoby vykonávat jen společným zástupcem a k splácení vkladu jsou zavázáni společně a nerozdílně. Společně a nerozdílně však dle ustanovení § 293 ObchZ odpovídají spolujednatelé obchodního podílu za všechny závazky. Na vztahy mezi osobami, jimž náleží obchodní podíl, se použijí přiměřeně ustanovení občanského zákoníku o spoluvlastnictví.¹⁰

2.2. Předpoklady zastavitelnosti obchodního podílu

Obchodní zákoník v rámci ochrany zájmů společnosti, jimiž je také omezení nekontrolovatelných změn ve struktuře společníků účastnících se na společnosti upravené v § 115 odst. 1 a 2 ObchZ, stanovuje v § 117a odst. 2 předpoklady, za nichž je zastavení obchodního podílu možné, jelikož došlo by-li ke zpeněžení zástavy, mohlo by dojít k nežádoucí změně ve struktuře společníků. Domnívám se však, že dikce ustanovení § 117a ObchZ není dostatečně přesná a tudíž zde vyvstává několik problematických otázek, jimiž se budu zabývat v následujících odstavcích.

Nepřesně vymezeným vztahem zastavitelnosti a převoditelnosti obchodního podílu vznikly výkladové problémy. Dle § 117a odst. 2 ObchZ se vyžaduje souhlas valné hromady i k zastavení obchodního podílu, jestliže lze obchodní podíl převádět pouze se souhlasem

---

⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004, rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 1.2006, sp. zn. 22 Cdo 103/2005, rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2008, sp. zn. 22 Cdo 924/2008.

⁹ PELIKÁNOVÁ, I. Komentář k § 114 odst.3 zák.č. 513/1991 Sb.; Původní nebo upravené texty pro ASPI, [Program] ASPI pro Windows, verze 13+, aktualizace z 01.01.2013 [cit. 09.01.2013].; PAŘÍZEK, I. Obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným a společné jmění manželů. Právní rozhledy. 2001, č. 8.; Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, str. 387.; BARTOŠÍKOVÁ, M.; ŠTENGLOVÁ, I. Společnost s ručením omezeným. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006. str. 96.

¹⁰ ELIÁŠ, K. Společný obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným. Obchodní právo. 1996, č. 3.

valné hromady. Bez tohoto souhlasu zástavní právo nevznikne. Citované ustanovení však nezohledňuje dvojitý režim převoditelnosti obchodního podílu - rozdílně pro převod mezi společníky (§ 115 odst. 1 ObchZ) a při převodu na extranea (§ 115 odst. 2 ObchZ).

2.2.1. Přípustnost převodu obchodního podílu

Teorie se přiklonila k názoru,¹¹ že bude-li v souladu s ustanovením § 115 odst. 1 ObchZ společenskou smlouvou vyloučena převoditelnost obchodního podílu na jiného společníka a zároveň nebude-li společenskou smlouvou dle ustanovení § 115 odst. 2 ObchZ připuštěna převoditelnost obchodního podílu na třetí osoby, není obchodní podíl společníka převoditelný, a tudíž není způsobilým předmětem zástavního práva.

Literatura se neshoduje v odpovědi na otázku, zda je možné vyloučit možnost zastavení obchodního podílu ve společenské smlouvě, bude-li obchodní podíl v souladu se společenskou smlouvou převoditelný. Přikláním se však k názoru, že i přes kogentní povahu ustanovení § 117a odst. 2 ObchZ je třeba upřednostnit vůli všech společníků, jež byla vyjádřena právě ve společenské smlouvě. Takto společníci mohou kontrolovat změny ve struktuře společníků, protože došlo by-li k prodeji zástavy, neměli by již možnost ovlivnit příchod nové osoby do společnosti.

2.2.2. Souhlas k zastavení obchodního podílu

Podle ustanovení § 117 odst. 2 ObchZ se vyžaduje souhlas valné hromady i k zastavení obchodního podílu, jestliže lze obchodní podíl převádět pouze se souhlasem valné hromady. Zákon však už výslovně neupravuje počet hlasů, jakým má být takový souhlas udělen.

Podle ustanovení § 141 odst. 1 ObchZ se rozhodování valné hromady o udělení souhlasu k převodu obchodního podílu nepovažuje za rozhodování o změně společenské smlouvy, s níž musí podle § 127 odst. 4 souhlasit alespoň dvoutřetinová většina všech hlasů společníků účastnících se valné hromady. Proto argumentací a majore at minus docházím k závěru, že dle § 127 odst. 3 ObchZ postačí k udělení souhlasu k zastavení obchodního podílu prostá většina hlasů společníků přítomných na

---

¹¹ PLÍVA, S. K Zástavnímu právu k obchodnímu podílu. in ŠTENGLOVÁ, I. Pocta Miloši Tomsovi k 80. narozeninám. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. str. 315., DVORÁK, T. Společnost s ručením omezeným. 3., přepracované vydání. Praha : ASPI- Wolters Kluwer ČR, 2008. str. 140., VYMAZAL, L. K některým otázkám zastavitelnosti obchodního podílu. Obchodněprávní revue. 2011, č. 7.; opačně SLOVÁKOVÁ, Z. K zastavení obchodního podílu, podílu komanditisty a podniku. Právo a podnikání. 2002, č. 3.

valné hromadě. O takovém rozhodnutí nemusí být pořízen notářský zápis, jelikož tato povinnost z § 141 odst. 1 neplyne.

Jednoznačného závěru nebylo dosaženo v otázce, zda je k zastavení obchodního podílu nutné splnění dalších podmínek, na jejichž splnění může být vázán převod obchodního podílu na jiného společníka (§ 115 odst. 1 ObchZ). Z logiky věci, podle mého názoru, je však nezbytné splnit všechny podmínky stanovených společenskou smlouvou pro převod obchodního podílu, nestanoví-li společenská smlouva něco jiného.¹²

2.2.3. Zákaz opětovného zastavení obchodního podílu

Na základě ustanovení § 117a odst. 2 věty třetí nelze zastavený obchodní podíl po dobu trvání zástavního práva opětovně zastavit (dále jen opětovné zastavení). Jedinou výjimku z tohoto pravidla stanoví zákon č. 125/2008 Sb. o přeměnách obchodních společností a družstev v § 44 odst. 1, podle něž lze obchodní podíl opětovně zastavit, jestliže dochází k přechodu zástavního práva při fúzi, rozdělení nebo změně právní formy společnosti.

Jelikož zástavní právo obecně vzniká vždy dvoufázově a jinak tomu není ani při zastavení obchodního podílu, domnívám se, že vyloučení opětovného zastavení nebrání uzavření zástavní smlouvy, jejíž účinnost bude odložena k okamžiku zániku zástavního práva k předmětné zástavě. Bude-li však návrh na zápis zástavního práva podán rejstříkovému soudu ještě za trvání zástavního práva, jehož zánikem je podmíněna účinnost zástavní smlouvy, rejstříkový soud takový zápis odmítne učinit.

Otázkou je, zda se zákaz opětovného zastavení obchodního podílu vztahuje na všechny právní důvody vzniku zástavního práva vymezené v ustanovení § 156 odst. 1 OZ, zejména pak na vznik zástavního práva z rozhodnutí správního úřadu. Domnívám se, že toto ustanovení omezuje i správní úřad, nestanoví-li zvláštní zákon něco jiného.

2.3. Právní důvody vzniku zástavního práva k obchodnímu podílu

Právními důvody vzniku zástavního práva podle obecné úpravy obsažené v občanském zákoníku jsou dle § 156 odst. 1 OZ zástavní smlouva, rozhodnutí soudu o schválení dohody o vypořádání dědictví, rozhodnutí soudu nebo správního úřadu za podmínek stanovených zákonem a vznik zástavního práva ze zákona.

---

¹² Srov. PLÍVA, S. tamtéž. str. 315-316., VYMAZAL, L. tamtéž. opačně SLOVÁKOVÁ, Z. tamtéž.

Přestože v teorii¹³ převládá názor, že obchodní podíl je možné zastavit z kteréhokoli právního důvodu, tedy i z rozhodnutí správního úřadu, lze narazit i na názor opačný.¹⁴

2.3.1. Zástavní smlouva

Podle mého názoru bude uzavření zástavní smlouvy nejčastějším důvodem vzniku zástavního práva k obchodnímu podílu. V souladu s ustanovením § 117a odst. 1 ObchZ musí mít zástavní smlouva písemnou formu s úředně ověřenými podpisy, a však zákon nevyžaduje, aby podpisy byly na téže listině.

Budou-li mít strany v úmyslu zajistit pohledávku obchodním podílem, jež je v majetku třetí osoby, budou muset mít k takovému kroku v souladu s § 161 odst. 2 OZ souhlas majitele obchodního podílu. Domnívám se, že souhlas bude muset mít písemnou formu s úředně ověřeným podpisem.

Zástavní smlouva kromě přesného označení smluvních stran musí dle ustanovení § 156 odst. 2 OZ také obsahovat označení obchodního podílu a zajišťované pohledávky. Obchodní podíl je zapotřebí identifikovat pomocí obchodní firmy a sídla společnosti s ručením omezeným, na níž se majitel obchodního podílu účastní, určení výše obchodního podílu a identifikací jeho majitele. Zástavním právem mohou být v souladu s ustanovením § 155 odst. 4 OZ zajištěny do sjednané výše i pohledávky určitého druhu, které zástavnímu věřiteli vůči dlužníkovi budou vznikat v určité době.

Obecná úprava zástavního práva v § 169 OZ stanoví neplatnost ujednání zástavních smluv či pozdějších ujednání, jimiž se zakazuje zástavnímu dlužníkovi či zástavci zástavu vyplatit (§ 169 písm. a) OZ). Dále jsou neplatná ujednání, jež umožňují zástavnímu věřiteli uspokojit pohledávku po splatnosti prodejem zástavy jinak, než stanoví zákon (§ 169 písm. c) OZ), nebo naopak zakazují zástavnímu věřiteli uspokojit pohledávku po splatnosti z prodeje zástavy (§ 169 písm. d) OZ). Konečně se dle ustanovení § 169 písm. e) OZ zakazuje sjednání propadné zástavy.

Nebude-li sjednáno něco jiného, nabývá platně uzavřená zástavní smlouva

---

¹³ PLÍVA, S. K Zástavnímu právu k obchodnímu podílu. in ŠTENGLOVÁ, I. Pocta Miloši Tomsovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. str. 319., PULCOVÁ, M. Využití zajišťovacích institutů dle zákona č. 337/1992 Sb. o správě daní a poplatků. Konkurzní noviny. 2005, č. 5., TARANDA, P. Zástavní právo coby zajišťovací instrument v proměnách času a v daňovém řádu. Daně a právo v praxi. 2009, č. 12.

¹⁴ CINKAJZL, V. K zástavnímu právu v daňovém řízení po nabytí účinnosti zákonů č. 367/2000 Sb. a č. 317/2001 Sb. Poradce. 2003, č. 12.

účinnosti okamžikem jejího uzavření. Jestliže se podle § 117a odst. 2 ObchZ vyžaduje souhlas valné hromady k zastavení obchodního podílu, nabývá zástavní smlouva účinnosti až udělením souhlasu valnou hromadou, nebyl-li souhlas k zastavení obchodního podílu dán ještě před uzavřením zástavní smlouvy.

Zástavní právo k obchodnímu podílu podle ustanovení § 117a odst. 3 ObchZ vzniká až zápisem zástavního práva k obchodnímu podílu do obchodního rejstříku. Návrh na zápis zástavního práva k obchodnímu podílu do obchodního rejstříku je oprávněn podat zástavní věřitel nebo zástavce. Domnívám se, že bude-li v souladu s ustanovením § 161 odst. 2 OZ zastaven cizí obchodní podíl a zástavce ani zástavní věřitel nepodají návrh na zápis zástavního práva k obchodnímu podílu do obchodního rejstříku do patnácti dnů ode dne, kdy jim tato povinnost vznikla, může dle § 31 odst. 2 ObchZ návrh na zápis podat zástavní dlužník, doloží-li na něm právní zájem a k návrhu přiloží předepsané listiny. K návrhu se přikládá zástavní smlouva a doklad o souhlasu valné hromady, je-li potřebný.

Rejstříkový soud dle § 200da odst. 5 OSŘ o zápisu rozhoduje usnesením a nemusí nařídit jednání. Soud zápis provede, aniž by o tom vydával rozhodnutí, pokud má návrh na zápis zástavního práva podklad v přiloženém notářském zápisu (§ 200da odst. 4 OSŘ), nebo neprovede-li soud zápis do rejstříku a ani o návrhu nerozhodne nejpozději do pěti pracovních dnů (§ 200db OSŘ). V takovém případě soud vyrozumí účastníky řízení tím, že jim zašle výpis z rejstříku obsahující tento zápis.

2.3.2. Rozhodnutí orgánu veřejné moci

Zástavní právo k obchodnímu podílu může soud zřídit svým rozhodnutím jen, schvaluje-li dohodu o vypořádání dědictví (§ 156 odst. 1 OZ). Jelikož k takovému zřízení zástavního práva je zapotřebí souhlasného projevu vůle všech dědiců, domnívám se, že zřízení zástavního práva bude podléhat stejným podmínkám, jako tomu je u smluvního zastavení obchodního podílu, zejména pak vyslovení souhlasu valné hromady se zastavením, je-li souhlasu zapotřebí k převodu obchodního podílu.

Zástavní právo zřízené rozhodnutím soudu, jímž schvaluje dohodu o vypořádání dědictví, vzniká podle § 160 odst. 1 OZ dnem nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.

Jelikož se dle § 36 písm. c) ObchZ zapisuje zástavní právo k obchodnímu podílu do obchodního rejstříku, soud schvalující dohodu o vypořádání dědictví na základě ustanovení § 200b odst. 3 OSŘ upozorní rejstříkový soud na neshodu mezi skutečným

právním stavem a stavem zápisu v obchodním rejstříku. Rejstříkový soud v souladu s ustanovením § 200da odst. 3 zápis zástavního práva provede, aniž by o tom vydal rozhodnutí.

Podmínky zřízení zástavního práva na základě rozhodnutí správního úřadu jsou upraveny v ustanoveních § 170 zákona č. 280/2009 Sb. daňový řád (DŘ) a v § 104i zákona č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (OPSZ). Právní úprava obou zákonů je prakticky totožná a s výjimkou speciálních odchylek zcela odkazuje na obecnou úpravu zástavního práva obsaženou v občanském zákoníku.

Kompetentním správním úřadem je správce daně (§ 170 odst. 1 DŘ) a okresní správa sociálního zabezpečení (§ 104i odst. 1 OPSZ). V obou případech lze zástavním právem zajistit až vykonatelnou pohledávku. Rozhodnutí o zřízení zástavního práva musí také obsahovat označení pohledávky, její výši a označení zástavy.

V souladu s ustanoveními § 170 odst. 3 DŘ a § 104i odst. 5 OPSZ může kompetentní správní úřad rozhodnout o zřízení zástavního práva k obchodnímu podílu osoby odlišné od dlužníka, jehož dluh je zajišťován, dá-li majitel podílu před vydáním takového rozhodnutí ke zřízení zástavního práva písemný souhlas s úředně ověřeným podpisem. Jelikož se budu citovaným ustanovením zabývat i v kapitole 7.2. Rozhodnutí správního úřadu, odkazují na tam prezentované závěry.

Významnou odchylkou je okamžik vzniku zástavního práva, který je v obou případech spojován s vykonatelností, nikoli právní mocí, rozhodnutí, jímž správce daně či okresní správa sociálního zabezpečení zástavní právo zřizuje. V případě zastavení obchodního podílu vzniká zástavní právo okamžikem doručení rozhodnutí rejstříkovému soudu (§ 170 odst. 4 DŘ, § 104i odst. 4 OPSZ).

Jelikož se dle § 36 písm. c) ObchZ zapisuje zástavní právo k obchodnímu podílu do obchodního rejstříku, rejstříkový soud po obdržení rozhodnutí správního úřadu o zřízení zástavního práva v souladu s ustanovením § 200b odst. 1 OSŘ za účelem dosažení shody mezi skutečným právním stavem a stavem zápisu v obchodním rejstříku provede zápis zástavního práva. Rejstříkový soud zápis provede, aniž by o tom vydal rozhodnutí (§ 200da odst. 3 OSŘ). Soud vyrozumí účastníky řízení tím, že jim zašle výpis z rejstříku obsahující tento zápis.

2.3.3. Ze zákona

Zástavní právo k obchodnímu podílu vzniká ze zákona jen v souvislosti

s přeměnou obchodní společnosti na základě zákona č. 125/2008 Sb. O přeměnách obchodních společností a družstev (dále jen ZPOS).

Jelikož ani nově připravovaný zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva (dále jen novelizační zákon)¹⁵, jež by měl nabýt účinnosti 1. ledna 2014, a jež ve své části šedesáté šesté obsahuje změny zákona o přeměnách obchodních společností a družstev, co do obsahu nemění ustanovení o vzniku zástavního práva k obchodnímu podílu, budu se detailněji tímto způsobem vzniku zástavního práva zabývat až při výkladu nové právní úpravy.

2.4. Práva a povinnosti subjektů zástavního práva

V souladu s ustanovením § 117a odst. 6 ObchZ vykonává zástavní dlužník po dobu trvání zástavního práva i nadále práva spojená s jeho účastí ve společnosti, ale je povinen se dle § 163 odst. 1 OZ zdržet všeho, čím se zástava zhoršuje na újmu zástavního věřitele. Dle Dvořáka¹⁶ také může zástavní dlužník udělit zástavnímu věřiteli plnou moc k hlasování na valné hromadě, nebo, jak se domnívám, může být právo hlasovat na valné hromadě ujednáno v zástavní smlouvě (§ 162 odst. 2 OZ).

Ztratí-li však zástava na ceně tak, že zajištění pohledávky se stane nedostatečným, zástavní věřitel má dle § 163 odst. 2 právo od dlužníka žádat, aby zajištění bez zbytečného odkladu přiměřeně doplnil. Neučiní-li tak, stane se ta část pohledávky, která není zajištěna, splatnou.

Plnění, na která vznikne zástavnímu dlužníkovi nárok na základě účasti ve společnosti po splatnosti zajištěné pohledávky, náležejí dle § 117a odst. 6 ObchZ do výše zajištěné pohledávky a jejího příslušenství zástavnímu věřiteli a započítávají se na zajištěnou pohledávku. Domnívám se, že dle § 162 odst. 2 OZ může být v zástavní smlouvě ujednáno, že tato plnění plynoucí z účasti na společnosti náležejí zástavnímu věřiteli i před splatností zajištěné pohledávky.

V souladu s ustanovením § 117a odst. 7 ObchZ je zástavní věřitel oprávněn, ale ne povinen, vykonávat práva spojená se zastaveným obchodním podílem, jestliže se nepodaří zastavený obchodní podíl prodat v obchodní veřejné soutěži nebo ve veřejné

---

¹⁵ Vládní návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva [online] Vláda České republiky, 2013 [cit. 2013-05-07]. Dostupné z [www: <http://eklep.vlada.cz/eklep/getAttachment?id=ma_korn95bmmdm9.docx>](http://eklep.vlada.cz/eklep/getAttachment?id=ma_korn95bmmdm9.docx).

¹⁶ DVOŘÁK, T. Společnost s ručením omezeným. 3., přepracované vydání. Praha : ASPI- Wolters Kluwer ČR, 2008. str. 142.

dražbě. Zástavní věřitel může vykonávat práva spojená s obchodním podílem od okamžiku neúspěšného pokusu o prodej. O svém záměru vykonávat společnická práva musí zástavní věřitel informovat samu společnost a zároveň ji prokázat neúspěch při pokusu prodat zastavený obchodní podíl.

2.5. Realizace zástavního práva

Právní úprava výkonu zástavního práva k obchodnímu podílu upravená v § 117a odst. 4 až odst. 7 ObchZ je nejvýraznějším odklonem od obecné úpravy zástavního práva. S ohledem na zaměření diplomové práce a na její možný rozsah se budu zabývat jen stěžejními interpretačními problémy ustanovení § 117a ObchZ.

2.5.1. Prodej v obchodní veřejné soutěži nebo ve veřejné dražbě

Není-li pohledávka zajištěná zástavním právem k obchodnímu podílu řádně a včas splněna, je v souladu s ustanovením § 117a odst. 4 ObchZ zástavní věřitel oprávněn svým jménem obchodní podíl zástavního dlužníka i bez souhlasu valné hromady na náklady dlužníka prodat v obchodní veřejné soutěži nebo ve veřejné dražbě. Je zcela na zástavním věřiteli, jaký zákonný způsob prodeje zástavy zvolí.

Oprávnění zástavního věřitele prodat svým jménem obchodní podíl zástavního dlužníka v obchodní veřejné soutěži považuje literatura¹⁷ za dosti problematické. Při tomto způsobu realizace zástavního práva nepotřebuje zástavní věřitel na rozdíl od prodeje zástavy ve veřejné dražbě exekuční titul (§ 36 odst. 1 zákona č. 26/2000 Sb. o veřejných dražbách), a tak je zástavní dlužník vystaven riziku, že dojde k převodu obchodního podílu, aniž by se mohl eventuálně protiprávnímu prodeji bránit.

Vzhledem k nedostatku soudní ochrany zástavního dlužníka, jehož zastavený obchodní podíl může být prodán v obchodní veřejné soutěži, ve srovnání se zástavními dlužníky, kteří poskytli jako zástavu jiný předmět právních vztahů, poukazuje Vymazal¹⁸ na možný rozpor právní úpravy s Čl. 11 odst. 1 listiny základních práv a svobod.

Naopak v případě prodeje zástavy ve veřejné dražbě se může zástavní dlužník v souladu s ustanovením § 166 odst. 2 OZ do jednoho měsíce ode dne doručení oznámení o veřejné dražbě, nejpozději však sedm dnů přede dnem zahájení veřejné dražby, domáhat u

---

¹⁷ DVOŘÁK, T. tamtéž. str. 151., VYMAZAL, L. Výkon zástavního práva k obchodnímu podílu. Obchodněprávní revue. 2011, č. 4.

¹⁸ VYMAZAL, L. Výkon zástavního práva k obchodnímu podílu. Obchodněprávní revue. 2011, č. 4.

soudu žalobou určení nepřípustnosti prodeje zástavy podanou proti zástavnímu věřiteli a dražebníkovu (§ 166 odst. 1 OZ). Veřejnou dražbu pak lze vykonat dle § 166 odst. 3 OZ až po uplynutí lhůty k podání žaloby. Je-li včas podána žaloba, lze dražbu vykonat až poté, kdy bylo o této žalobě pravomocně rozhodnuto.

Zástavní dlužník se dále také může dle § 48 zákona o veřejných dražbách bránit protiprávnímu postupu ve veřejné dražbě u soudu podáním návrhu na vyslovení neplatnosti dražby. Návrh na určení neplatnosti dražby musí být podán do tří měsíců ode dne konání dražby.

Z výše uvedeného vyplývá, že pro zástavního věřitele je výhodnější zvolit prodej zastaveného obchodního podílu v obchodní veřejné soutěži, jejíž právní úprava klade na zástavního věřitele jen minimální požadavky. Bez ohledu na zvolený způsob prodeje zástavy nemůže dle judikatury¹⁹ zástavní věřitel dbát pouze na své vlastní zájmy, ale též musí mít na paměti právo zástavního dlužníka na prodej zástavy za cenu co možná nejvyšší, aby dlužník mohl inkasovat hyperochu, kterou mu zástavní věřitel vydá bez zbytečného odkladu. Poškozením zástavního dlužníka se zástavní věřitel vystavuje nejen nebezpečí náhrady způsobené škody, ale eventuálně i trestnímu stíhání za spáchaný trestný čin.

Z citovaného ustanovení § 117a odst. 4 není jasné, zda zákonodárce byl nedůsledný, či zda opravdu má být hyperocha vyplacena (obligačnímu) dlužníkovi, byť obchodní podíl mohl být v majetku osoby třetí (zástavního dlužníka).

2.5.2. Převod obchodního podílu na úhradu dluhu

Zástavní věřitel se může po neúspěšném pokusu o prodej zástavy v obchodní veřejné soutěži, či ve veřejné dražbě v souladu s ustanovením § 117a odst. 7 ObchZ se zástavcem dohodnout, že přijme jeho obchodní podíl na úhradu dluhu smlouvou o převodu obchodního podílu. Z dikce citovaného ustanovení vyplývá, že se zástavní věřitel nemůže takového postupu domáhat a tak je závislý na součinnosti zástavce.²⁰

Slováková²¹ pak dochází k závěru, že bude-li obchodní podíl v majetku třetí osoby (zástavního dlužníka), není možné tento postup uspokojení pohledávky zástavního věřitele

---

¹⁹ Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 29. 11. 1993, sp. zn. 33 Ca 193/93.

²⁰ DVOŘÁK, T. Společnost s ručením omezeným. 3., přepracované vydání. Praha: ASPI- Wolters Kluwer ČR, 2008. str. 156. Opačně VYMAZAL, L. Výkon zástavního práva k obchodnímu podílu. Obchodněprávní revue. 2011, č. 4.

²¹ SLOVÁKOVÁ, Z. K zastavení obchodního podílu, podílu komanditisty a podniku. Právo a podnikání. 2002, č. 3. Opačně VYMAZAL, L. Výkon zástavního práva k obchodnímu podílu. Obchodněprávní revue. 2011, č. 4.

využít. Domnívám se však, že je žádoucí normu vykládat nejen jazykovou, ale zejména teleologickou metodou, a tedy extensivním výkladem umožnit i dohodu o převodu obchodního podílu mezi zástavním věřitelem a zástavním dlužníkem.

Podle § 115 odst. 3 ObchZ vyžaduje smlouva o převodu obchodního podílu písemnou formu a podpisy na ní musí být úředně ověřeny. Nabyvatel, který není společníkem, musí ve smlouvě prohlásit, že přistupuje ke společenské smlouvě, popřípadě ke stanovám. Ve smlouvě musí být v souladu s § 117a odst. 7 ObchZ uvedeno, že se obchodní podíl převádí na úhradu dluhu, včetně jeho důvodu a výše. Pro účely převodu na úhradu dluhu však musí být hodnota podílu stanovena znalcem jmenovaným soudem na návrh zástavního věřitele. Pro jmenování a odměňování znalce platí obdobně § 59 odst. 3 ObchZ.

K převodu obchodního podílu na úhradu dluhu se již dle § 117a odst. 7 ObchZ nevyžaduje souhlas valné hromady.

Po převodu obchodního podílu je zástavní věřitel dle § 117a odst. 7 ObchZ povinen bez zbytečného odkladu vyplatit zástavci částku, o niž převyšuje hodnota stanovená znalcem dlužnou pohledávku s příslušenstvím včetně nákladů znaleckého posudku.

2.6. Další důvody zániku zástavního práva k obchodnímu podílu

Zástavní právo k obchodnímu podílu zaniká, je-li zajištěná pohledávka řádně a včas splněna. Nedojde-li ke splnění pohledávky řádně a včas a zástavní věřitel přistoupí k realizaci zástavního práva, zástavní právo dle § 117a odst. 5 ObchZ zanikne převodem obchodního podílu prodaného v obchodní veřejné soutěži či ve veřejné dražbě. Zástavní právo také zaniká dle § 117a odst. 7 ObchZ převodem obchodního podílu na úhradu dluhu na zástavního věřitele.

Zástavní právo dále zaniká z důvodů uvedených v § 170 odst. 1 OZ, jimiž jsou zánik zajištěné pohledávky, zánik obchodního podílu, uplynutím doby, na níž bylo zástavní právo zřízeno, nebo složením zástavním dlužníkem nebo zástavcem zástavnímu věřiteli obvyklé ceny zástavy.

Podle § 170 odst. 1 OZ také může zástavní právo zaniknout, vzdá-li se zástavní věřitel práva jednostranným písemným úkonem, nebo uzavře-li zástavní věřitel písemnou smlouvu se zástavním dlužníkem či zástavcem. Jelikož zástavní smlouva musí mít písemnou

formu a podpisy na ní musí být úředně ověřeny, musí i právní úkon, na jehož základě má zaniknout zástavní právo k obchodnímu podílu, obsahovat úředně ověřené podpisy.

2.6.1. Zánik obchodního podílu

Zanikne-li obchodní podíl, zanikne i dle ustanovení § 170 odst. 1 písm. b) zástavní právo k němu. K zániku obchodního podílu dojde buď v případě zrušení společnosti s ručením omezeným, nebo rozhodne-li valná hromada o snížení základního kapitálu o vklad společníka, jehož účast na společnosti zanikla jinak než převodem obchodního podílu (§ 113 odst. 6 ObchZ).

Obchodní podíl také zaniká, jestliže dochází ke změně právní formy na veřejnou obchodní společnost, komanditní společnost nebo družstvo podle zákona o přeměnách obchodních společností a družstev.

Při zrušení společnosti s likvidací má každý společník v souladu s ustanoveními § 61 odst. 4 a § 153 ObchZ nárok na podíl na likvidačním zůstatku. Tento podíl se určuje poměrem obchodních podílů, nestanoví-li společenská smlouva něco jiného.

Jestliže přešel obchodní podíl na společnost, vzniká dle ustanovení § 150 odst. 1 ObchZ společníku, jehož účast ve společnosti zanikla, nebo jeho právnímu nástupci právo na vypořádací podíl, jehož výše se vypočte dle ustanovení § 61 odst. 2 a § 150 odst. 1 ObchZ.

Přestože má zástavní věřitel po zániku zástavy dle § 163 odst. 2 OZ právo od dlužníka žádat, aby zajištění bez zbytečného odkladu přiměřeně doplnil, považuji za vhodné možnost zániku obchodního podílu nepodcenit a již s ní počítat v zástavní smlouvě. Vzhledem k tomu, že při zániku obchodního podílu vzniká společníku právo na podíl na likvidačním zůstatku nebo na vypořádací podíl, považuji za vhodné v zástavní smlouvě, jejímž předmětem je obchodní podíl, také, s odkládací podmínkou, sjednat dle § 159 OZ zástavní právo k pohledávce na podíl na likvidačním zůstatku či na vypořádací podíl.

2.7. Výmaz zástavního práva z obchodního rejstříku

Zástavní právo k obchodnímu podílu zaniká z výše uvedených důvodů a přetrvávání zápisu zástavního práva v obchodním rejstříku má jen účinky plynoucí z publicity rejstříkových zápisů (§ 29 ObchZ), a tedy výmaz zástavního práva k obchodnímu podílu má jen deklaratorní účinky.

Přesto má zástavní věřitel i zástavce dle § 32 odst. 3 ObchZ povinnost bez zbytečného odkladu po vzniku rozhodné skutečnosti podat návrh na výmaz zástavního práva k obchodnímu podílu z obchodního rejstříku. Nesplní-li tuto povinnost do patnácti dnů ode dne, kdy jim tato povinnost vznikla, může, podle mého názoru, návrh na výmaz podat i zástavní dlužník a to dle § 31 odst. 2 ObchZ. Zástavní dlužník totiž bude moci doložit právní zájem na takovém návrhu.

Navrhovatel v návrhu musí požadovat výmaz údaje o zastavení obchodního podílu a k návrhu je povinen dle § 117a odst. 3 ObchZ přiložit listiny potvrzující zánik zástavního práva.

Lze si také představit postup rejstříkového soudu podle § 200b odst. 1 OSŘ kdy za účelem dosažení shody mezi zápisem v obchodním rejstříku a skutečným stavem zahájí řízení i bez návrhu.

Rejstříkový soud dle § 200da odst. 5 OSŘ o zápisu rozhoduje usnesením a nemusí nařídít jednání. Soud zápis provede, aniž by o tom vydával rozhodnutí, dojde-li k zániku zástavního práva na základě rozhodnutí soudu nebo správního úřadu (§ 200da odst. 3 OSŘ), nebo neprovede-li soud zápis do rejstříku a ani o návrhu nerozhodne nejpozději do pěti pracovních dnů (§ 200db OSŘ). V takovém případě soud vyrozumí účastníky řízení tím, že jim zašle výpis z rejstříku obsahující tento zápis.

3. Podíl ve společnosti s ručením omezeným podle zákona o obchodních korporacích

Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních korporacích (ZOK) ve svém § 31 obsahuje definici podílu, jenž je společná všem formám obchodních korporací. Podle zmíněného ustanovení § 31 ZOK představuje podíl účast společníka v obchodní korporaci a práva a povinnosti z této účasti plynoucí. Velikost podílu společníka ve společnosti s ručením omezeným se dle § 133 ZOK určuje podle poměru jeho vkladu na tento podíl připadající k výši základního kapitálu, ledaže společenská smlouva určí jinak.

Zvýše citovaných ustanovení je zjevné, že zákon o obchodních korporacích přejímá institut obchodního podílu upraveného v § 114 odst. 1 ObchZ, na jehož obsahu nic nemění. Podíl v obchodní korporaci tak budeme i nadále charakterizovat pomocí jeho kvalitativní a kvantitativní stránky.²²

Protože zákon o obchodních korporacích na řadě míst upravuje možnou dispozici s podílem jako celkem, není pochyb o tom, že obchodní podíl je předmětem právních vztahů jako celek, nikoli pouze jeho složky, tedy jednotlivá práva a povinnosti společníka plynoucí z jeho účasti ve společnosti.²³

Jelikož se nový občanský zákoník vrací k pozitivní definici věci, kterou upravuje v § 489 NOZ,²⁴ již bude vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí, je i podíl v obchodní korporaci věcí. Z hlediska členění věcí je podíl v korporaci věcí nehmotnou (§ 496 odst. 2 NOZ) a věcí movitou (§ 498 odst. 2 NOZ).

3.1. Druhy podílů

Zákon o obchodních korporacích nově v § 135 odst. 1 zavádí možnost společenskou smlouvou připustit vznik různých druhů podílů. Zároveň však společenská smlouva musí dle § 136 ZOK obsahovat určení práv a povinností, jež jsou spojena s daným druhem podílu. Jeden druh podílů se dle § 135 odst. 1 ZOK vyznačuje

---

²² Viz kapitola 2.1.1. Právní povaha obchodního podílu.

²³ Srov. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 7. 1995, sp. zn. 7 Cmdo 9/94, rozhodnutí krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 5. 1995, sp. zn. 37 Co 399/1995, rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 3. 1998, sp. zn. 2 Odo 46/97, rozhodnutí nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 12. 2007, sp. zn. 29 Odo 346/2006.

²⁴ Srov. § 285 ABGB.

obsahem stejných společnických práv a povinností. Podíl, se kterým nejsou spojena žádná zvláštní práva a povinnosti, je podíl základní.

Společník bude moci dle § 135 odst. 2 ZOK vlastnit více podílů, a to i různého druhu, připustí-li to společenská smlouva.

3.2. Vlastnictví podílu v obchodní korporaci

Úprava nového Občanského zákoníku se v § 1011 vrací k pojetí vlastnického práva užívaného Všeobecným zákoníkem Občanským, a tedy vlastnictvím bude vše, co někomu patří, všechny jeho věci hmotné i nehmotné a snad tedy, jak se píše v důvodové zprávě k novému občanskému zákoníku, se bude hovořit o vlastnickém právu, i když jeho předmětem bude nehmotná věc.²⁵ Rozlišování majitelství a vlastnictví, podle mého názoru, bylo vzhledem k totožnému obsahu práv zcela zbytečné.

3.2.1. Okamžik nabytí vlastnického práva k podílu

Ze zákona o obchodních korporacích nelze dovodit, jakým okamžikem nabývá nabyvatel podílu ve společnosti s ručením omezeným vlastnické právo k podílu, a proto, jak se domnívám, se použije obecná úprava obsažená v novém občanském zákoníku.

Podle ustanovení § 1102 NOZ se převáděné vlastnické právo k movité věci zapsané do veřejného seznamu nabývá zápisem do veřejného seznamu, ledaže jiný právní předpis stanoví jinak. Shora již bylo konstatováno, že podíl je věcí movitou, a proto jen zůstává otázkou, zda se jedná o věc zapsanou do veřejného seznamu.

V souladu s ustanovením § 48 odst. 1 připravovaného zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dále jen zákon o veřejných rejstřících či jen ZVR)²⁶ se u společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku také zapíše jméno nebo firma a sídlo nebo adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, jejích společníků, výše podílu každého společníka, druh podílu a popis práv a povinností s ním spojených alespoň odkazem na společenskou smlouvu uloženou ve sbírce listin.

---

²⁵ ELIÁŠ, K. a kol. Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem. Ostrava : Sagit, 2012. str. 438.

²⁶ Vládní návrh zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob [online] Vláda České republiky, 2013 [cit. 2013-04-18]. Dostupné z [www: <http://eklep.vlada.cz/eklep/getAttachment;jsessionid=E4BC7AD0ED6606BD3493249107AD3A9D?id=ma_rack95dd9576.doc>](http://eklep.vlada.cz/eklep/getAttachment;jsessionid=E4BC7AD0ED6606BD3493249107AD3A9D?id=ma_rack95dd9576.doc).

Obdobně také zákon č. 344/1992 Sb. o katastru nemovitostí České republiky ve svém § 1 odst. 2 stanoví, že katastr je soubor údajů o nemovitostech v České republice zahrnující jejich soupis a popis. Analogickým výkladem docházím k závěru, že zapisované údaje vypočtené v předešlém odstavci právě charakterizují podíl, jsou tedy údaji o podílu, a tudíž lze podíl ve společnosti s ručením omezeným považovat za movitou věc zapisovanou do veřejného seznamu ve smyslu § 1102 NOZ.

S ohledem na výše uvedené argumenty se domnívám, že dojde-li k převodu podílu ve společnosti s ručením omezeným, nabývá se podíl do vlastnictví až zápisem do obchodního rejstříku, ledaže jiný právní předpis stanoví jinak.²⁷

Musím také ale upozornit na ustanovení § 209 odst. 2 ZOK, podle něhož je převod podílu vůči společnosti účinný doručením účinné smlouvy o převodu podílu s úředně ověřenými podpisy. Citované ustanovení by totiž mohlo být vnímáno jako speciální k ustanovení § 1102 NOZ, a tak by byl zachován stávající stav. Domnívám se však, že ustanovení § 209 odst. 2 ZOK nesouvisí s převodem podílu, nýbrž jen ukládá společníkovi povinnost oznámit společnosti převod vlastnického práva k podílu a tedy ustanovení § 209 odst. 2 ZOK je zapotřebí chápat jako předpoklad splnění povinnosti uložené společnosti s ručením omezeným v § 139 odst. 4 ZOK, podle níž je společnost povinna provést zápis zapisované skutečnosti do seznamu společníků bez zbytečného odkladu poté, co jí bude změna prokázána.

3.2.2. Podíl ve spoluvlastnictví

Podíl ve společnosti s ručením omezeným může také být ve spoluvlastnictví více osob. V takovém případě dle § 32 odst. 4 ZOK jsou všichni spoluvlastníci společným společníkem, tedy práva a povinnosti plynoucí z účasti ve společnosti, což dle § 31 ZOK podíl představuje, jsou připisována všem spoluvlastníkům jako jediné osobě.

Téma spoluvlastnictví podílu by zasloužilo více prostoru, vzhledem k tématu diplomové práce se však zaměřím jen na úpravu související se zastavením podílu.

Na základě ustanovení § 32 odst. 4 ZOK spravuje podíl vůči obchodní společnosti jen správce společné věci (dále jen správce).²⁸ Zákon však neukládá spoluvlastníkům povinnost, aby i ve vztahu ke třetím osobám byli zastoupeni správcem.

---

²⁷ Na případnou právní úpravu odchylnou od těchto závěrů upozorním.

²⁸ Správce je volen a odvoláván většinou hlasů (§ 1134 NOZ spolu s § 1128 NOZ).

Z tohoto důvodu je zapotřebí rozlišovat, s kým spoluvlastníci jako společný společník jednají a zda musí být zastoupeni správcem.

Budou-li mít spoluvlastníci úmysl zřídit zástavní právo k podílu, budou muset s takovým rozhodnutím dle § 1132 NOZ souhlasit všichni spoluvlastníci, ledaže by dle § 1133 NOZ bylo zástavní právo zřizováno k zajištění peněžitě pohledávky vzniklé při zlepšení společné věci nebo při její obnově. Za takových okolností postačí rozhodnutí alespoň dvoutřetinové většiny spoluvlastníků. Domnívám se, že za zlepšení věci je možné považovat zvýšení základního kapitálu či plnění příplatkové povinnosti společníka.

3.2.3. Podíl ve společném jmění manželů

Zákonodárce také v novém občanském zákoníku pamatoval na pregnantní vymezení společného jmění manželů (dále jen společné jmění) kdy, podléhá-li společné jmění zákonnému režimu, náleží do společného jmění také podíl manžela v obchodní společnosti, stal-li se manžel v době trvání manželství společníkem obchodní společnosti. To neplatí, pokud jeden z manželů nabyl podíl způsobem zakládajícím podle ustanovení § 709 odst. 1 NOZ jeho výlučné vlastnictví.²⁹

V souladu s ustanovením § 714 odst. 1 NOZ v záležitostech týkajících se společného jmění a jeho součástí, které nelze považovat za běžné, právně jednají manželé společně, nebo jedná jeden manžel se souhlasem druhého.

Zastavení podílu v korporaci náležejícího do společného jmění však není běžnou záležitostí. Uzavře-li jeden z manželů zástavní smlouvu týkající se podílu v korporaci bez souhlasu druhého manžela, je zástavní smlouva neplatná, jen jestliže se druhý manžel v souladu s ustanovením § 714 odst. 2 NOZ této neplatnosti dovolá.³⁰

Domnívám se, že může-li být podíl v korporaci ve společném jmění bez ohledu na to, že společníkem ve společnosti s ručením omezeným je jen jeden z manželů, že se

---

²⁹ Srov. PELIKÁNOVÁ, I. Komentář k § 114 odst.3 zák.č. 513/1991 Sb.; Původní nebo upravené texty pro ASPI, [Program] ASPI pro Windows, verze 13+, aktualizace z 01.01.2013 [cit. 09.01.2013]; PAŘÍZEK, I. Obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným a společné jmění manželů. Právní rozhledy. 2001, č. 8.; Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, str. 387.; BARTOŠÍKOVÁ, M.; ŠTENGLOVÁ, I. Společnost s ručením omezeným. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006. str. 96.; PEJŠEK, V. Vypořádání některých tzv. "ostatních majetkových práv" ze společného jmění manželů. Právní rádce. 2005, č. 7. str. 13.; DVOŘÁK, T. Společnost s ručením omezeným. 3., přepracované vydání. Praha : ASPI- Wolters Kluwer ČR, 2008. str. 87.

³⁰ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 6. 2009, sp. zn. 29 Cdo 686/2007.

manžel, který společníkem není, může, za situace, kdy je v obchodním rejstříku zapsáno zástavní právo k podílu, domáhat určení, že tu zástavní právo k podílu není. Opačný závěr by znamenal omezení ochrany vlastnického práva manžela, který není společníkem, k podílu v korporaci.³¹

3.3. Kmenový list

Nově podle ustanovení § 137 odst. 1 ZOK může být podíl ve společnosti s ručením omezeným představován cenným papírem, jež zákon o obchodních korporacích označuje termínem kmenový list. Společnost může vydat kmenové listy jen za podmínky, že to umožňuje společenská smlouva (§ 137 odst. 1 ZOK) a že převoditelnost podílu, který má být představován kmenovým listem, není omezena nebo podmíněna (§ 137 odst. 2 ZOK).³²

Jelikož tématem diplomové práce je zástavní právo k obchodnímu podílu a v souladu s § 1320 odst. 2 NOZ je způsobilou zástavou jen cenný papír, je-li podíl v korporaci představován cenným papírem, nebude se dále kmenovým listem ani jeho zastavením zabývat.

---

³¹ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2009, sp. zn. 29 Cdo 673/2008.

³² Podle § 137 odst. 3 a odst. 4 ZOK je kmenový list cenný papír na řad. Nelze ho vydat jako zaknihovaný cenný papír a nemůže být veřejně nabízen nebo přijat k obchodování na evropském regulovaném trhu ani na jiném veřejném trhu.

4. Zastavení podílu podle nového občanského zákoníku

Nový občanský zákoník, jenž nabývá účinnosti 1. ledna 2014, upravuje zástavní právo v § 1309 až § 1394. stejně jako v zákoně č. 40/1964 Sb. občanský zákoník klade nová úprava akcent na podmínky smluvního zastavení věci.

Nově civilní kodex obsahuje nezbytné odchylky od obecné úpravy zástavního práva upravující zastavení věcí vyznačujících se specifickými znaky, jako jsou podíl v korporaci, cenný papír či zaknihovaný cenný papír, nebo účet vlastníka zaknihovaných cenných papírů.

Následující výklad nové právní úpravy bude členěn do samostatných kapitol podle právního důvodu vzniku zástavního práva.

5. Předpoklady zastavitelnosti podílu

Nový občanský zákoník ve svém § 1320 odst. 1 i zákon o obchodních korporacích ve svém § 32 odst. 3 spojují přípustnost zastavení podílu společníka v obchodní korporaci se splněním podmínek, za nichž lze podíl převádět. Nový občanský zákoník pak v citovaném ustanovení zdůrazňuje, že lze-li podíl volně převést, lze k němu zřídit i zástavní právo.

Jelikož společenská smlouva může dle § 135 odst. 1 ZOK připustit vznik různých druhů podílů, jsem toho názoru, že společenská smlouva může upravit podmínky převodu pro každý druh podílů odchylně.

5.1. Přípustnost převodu podílu

Zákon o obchodních korporacích ve srovnání s obchodním zákoníkem³³ uvolňuje pravidla pro převod podílu ve společnosti s ručením omezeným, kdy je v souladu s ustanovením § 207 odst. 1 ZOK podíl bez omezení převoditelný na jiného společníka a dle § 208 odst. 1 ZOK je možné podíl společníka převést na extranea se souhlasem valné hromady. Společníci si však mohou ve společenské smlouvě sjednat jiná pravidla pro převod podílu, zejména převoditelnost podílu omezit.

V souladu s ustanovením § 207 odst. 2 ZOK může být převod podílu na jiného společníka podmíněn souhlasem některého z orgánů společnosti. Přestože citované ustanovení má kogentní povahu, domnívám se, že by bylo možné převod podílu na jiného společníka omezit dalšími podmínkami, či ho dokonce zakázat. Zákazem převodu podílu na jiného společníka by mohli společníci například sledovat vyloučení vzniku situace, kdy by se ze společnosti s ručením omezeným stala společnost s většinovým společníkem (§ 73 ZOK). Proto se domnívám, že by měla být upřednostněna ochrana vůle společníků projevená ve společenské smlouvě před doslovným výkladem kogentního ustanovení § 207 odst. 2 ZOK.

Pro případ převodu podílu na extranea mohou společníci dle § 208 odst. 1 ZOK ve společenské smlouvě zakotvit odchylku od požadavku souhlasu valné hromady s převodem. Domnívám se, že společenská smlouva může zcela uvolnit převod podílu na třetí osoby, ale také pravidla naopak zpřísnit např. požadavkem na souhlas všech společníků či splněním jiných podmínek. V krajním případě, podle mého názoru, může dokonce společenská smlouva převod podílu na extranea zakázat.

---

³³ Srov. Ustanovení § 115 obchodního zákoníku.

Na základě výše uvedených argumentů se domnívám, že nebude-li ve společenské smlouvě zakázán převod podílu na extranea, bude podíl ve společnosti s ručením omezeným způsobilou zástavou.

5.2. Zákaz či omezení zastavení podílu

Nový občanský zákoník ve svém § 1320 odst. 1 vylučuje zastavení podílu v korporaci, omezí-li nebo vyloučí-li zastavení podílu společenská smlouva. Odhlédnu-li od, podle mého názoru, nelogického umístění normy v občanském zákoníku, jež by podle mě bylo vhodnější umístit do § 32 odst. 3 ZOK, lze zakotvení tohoto ustanovení do našeho právního řádu jen chválit.

Právní úprava zástavního práva k obchodnímu podílu obsažená v § 117a ObchZ takové ustanovení postrádala a literatura³⁴ docházela k oběma možným názorům. Domnívám se však, že absence výslovného ustanovení umožňujícího zakázat či omezit zastavitelnost obchodního podílu nemůže vést k závěru, že si společníci takový zákaz nebo omezení nemohou ve společenské smlouvě ujednat.

5.3. Souhlas k zastavení podílu

Bude-li na základě ustanovení § 207 odst. 2 ZOK nebo § 208 odst. 1 ZOK zapotřebí souhlasu valné hromady k převodu podílu ve společnosti s ručením omezeným, bude dle § 1320 odst. 1 NOZ a § 32 odst. 3 ZOK zapotřebí takového souhlasu i k zastavení podílu.

Počet hlasů, jakým má být souhlas valnou hromadou k zastavení podílu udělen se bude také na základě § 1320 odst. 1 NOZ a § 32 odst. 3 ZOK odvíjet od počtu hlasů, jímž valná hromada schvaluje převod podílu.

Ve srovnání s obchodním zákoníkem ve znění po novele provedené zákonem č. 370/2000 Sb. nestanoví zákon o obchodních korporacích, zda je k udělení souhlasu valnou hromadou zapotřebí prosté většiny hlasů společníků přítomných na valné hromadě (§ 170 ZOK), nebo zda je zapotřebí souhlasu alespoň dvoutřetinové většiny hlasů všech společníků (§ 171 odst. 1 ZOK).

Udělením souhlasu valnou hromadou se obsah společenské smlouvy nemění (§ 171 odst. 1 písm. a) ZOK), ani se nejedná o rozhodnutí, jehož důsledkem by se obsah

---

³⁴ VYMAZAL, L. K některým otázkám zastavitelnosti obchodního podílu. Obchodněprávní revue. 2011, č. 7.

společenské smlouvy měnil (§ 171 odst. 1 písm. b) ZOK). Na změnu společenské smlouvy má vliv až nabytí vlastnického práva k podílu. Proto se domnívám, že k udělení souhlasu valnou hromadou k převodu podílu, tedy i k jeho zastavení, postačí prostá většina hlasů společníků přítomných na valné hromadě, nestanoví-li společenská smlouva jinak (§ 170 ZOK).³⁵

Jelikož je možnost podmínit převod souhlasem valné hromady myšlena obecně, tedy na skutečnost převodu, nikoliv na určení konkrétní osoby,³⁶ bude, podle mého názoru, zapotřebí souhlasu jen k zastavení, nikoli k zástavní smlouvě či k osobě zástavního věřitele. Domnívám se však, že v zájmu společnosti i samotných společníků je seznámit se s obsahem zástavní smlouvy i s osobou zástavního věřitele, jelikož na základě ustanovení § 1323 NOZ by mohl zástavní věřitel vykonávat hlasovací právo a na základě ustanovení § 1326 NOZ a § 1327 odst. 1 NOZ se zástavní věřitel může stát společníkem společnosti s ručením omezeným.

---

³⁵ Srov. ELIÁŠ, K. in Valná hromada společnosti s.r.o. Právník. 1994, č. 12.; DĚDIČ, J. in Obchodní zákoník, komentář. Praha : Prospektrum, 1997. str. 334.; PELIKÁNOVÁ, I. Komentář k obchodnímu zákoníku. 2.díl. Praha : Linde, 1995. str. 264; POKORNÁ, J. in Několik poznámek k převodu obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným. Obchodní právo. 1994, č. 10.; opačně BARTOŠÍKOVÁ, M. in Ještě k převodu obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným na jiného společníka. Právní praxe v podnikání. 1996, č. 1.

³⁶ HAVEL, B. a kol. Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem. Ostrava : Sagit, 2012. str. 107.

6. Smluvní zastavení podílu

Zástavní právo k podílu v korporaci se dle § 1312 NOZ zřizuje zástavní smlouvou. Jelikož je podíl ve společnosti s ručením omezeným dle § 498 odst. 2 NOZ věcí movitou a není ho možné jako zástavu odevzdat zástavnímu věřiteli, nebo osobě třetí, aby ho pro zástavního věřitele opatrovala, vyžaduje se dle § 1314 odst. 1 NOZ pro zástavní smlouvu písemná forma. Úředně ověřené podpisy na listině ani forma veřejné listiny se nevyžadují.

6.1. Subjekty zástavního práva

Podle obecné úpravy zástavního práva v novém občanském zákoníku rozlišujeme celkem čtyři subjekty zástavního práva, jež dělíme na zástavního věřitele, obligačního dlužníka, zástavního dlužníka a zástavce.³⁷

Jelikož se vždy zástavní právo váže na určitou pohledávku, osoba obligačního věřitele a zástavního věřitele bude vždy totožná. Dojde-li k postoupení pohledávky, dojde i ke změně v osobě zástavního věřitele.

Obligačním dlužníkem je osoba povinná ze zajištěné pohledávky a obvykle je zároveň i zástavním dlužníkem, jenž je osobou poskytující svůj majetek k zajištění pohledávky. Zástavním dlužníkem je také v souladu s ustanovením § 976 NOZ každý další nabyvatel zástavy. Většinou s osobou obligačního dlužníka také splývá osoba zástavce. Poskytuje-li třetí osoba zástavnímu věřiteli v souladu s ustanovením § 1343 NOZ zástavu, jenž je majetkem zástavního dlužníka, označujeme ji za zástavce. Rozlišovat mezi osobami obligačního dlužníka, zástavního dlužníka a zástavce má však smysl jen v případě, že se jedná o odlišné subjekty.

V souvislosti se zastavením podílu v korporaci pak nový občanský zákoník ve svém § 1321 výslovně stanoví, že se nepřihlíží ke smlouvě, kterou korporace přijímá do zástavy vlastní podíl. Otázkou je, jak má být chápán termín „nepřihlíží“. Zda úmyslem zákonodárce bylo označit takovou smlouvu za neplatnou, či jen neúčinnou, a tedy v případě, že by korporace postoupila „zajištěnou“ pohledávku, by se nabyvatel

---

³⁷ BREJŠKOVÁ, L.; MAGLIA, M. K vybraným otázkám zástavního práva po novele. Právní rozhledy. 2003, č. 2., DVOŘÁK, T. Společnost s ručením omezeným. 3., přepracované vydání. Praha : ASPI-Wolters Kluwer ČR, 2008. str. 135-136., SLOVÁKOVÁ, Z. K zastavení obchodního podílu, podílu komanditisty a podniku. Právo a podnikání. 2002, č. 3., VYMAZAL, L. Zástavní právo (§ 152- § 172 občanského zákoníku) – podrobný komentář k jednotlivým ustanovením včetně vybrané judikatury. 1. vydání. Praha : Linde, 2012. str. 32.

pohledávky mohl po její splatnosti uspokojit ze zástavy. Osobně se přikláním ke druhému výkladu.

6.2. Podstatné náležitosti zástavní smlouvy

Zástavní smlouva kromě přesného označení smluvních stran musí dle ustanovení § 1312 odst. 1 NOZ také obsahovat označení podílu a zajišťovaného dluhu. Zajišťuje-li se dluh ještě nedospělý nebo více dluhů, postačí ujednat, do jaké nejvyšší výše jistiny se zajištění poskytuje.

Podíl je zapotřebí identifikovat pomocí obchodní firmy, sídla a identifikačního čísla společnosti s ručením omezeným, v níž má vlastník podílu (zástavní dlužník) účast, určení výše podílu a identifikací jeho vlastníka.

Budou-li v souladu s ustanovením § 1311 odst. 2 NOZ zástavním právem zajištěny do sjednané výše dluhy určitého druhu, které zástavnímu věřiteli vůči dlužníkovi budou vznikat v určité době, nebo různé dluhy vznikající vůči zástavnímu věřiteli z téhož právního důvodu, musí smluvní strany dbát na to, aby dluh, jeho výše, doba, po níž bude zajištěn, nebo právní důvod, na jehož základě různé dluhy budou vznikat, byl v zástavní smlouvě identifikován srozumitelně a určitě (§ 553 odst. 1 NOZ).

6.3. Další ujednání v zástavní smlouvě

V zájmu smluvních stran zástavní smlouvy zcela nepochybně bude i zvážit úpravu dalších práv a povinností souvisejících se zastavením podílu v korporaci.

Je-li zajišťován dluh, při jehož sjednání byla pro případ porušení smluvené povinnosti ujednána smluvní pokuta (§ 2048 NOZ), lze smluvním stranám doporučit, aby v souladu s ustanovením § 1313 NOZ zajistili zástavním právem i onu smluvní pokutu, na níž se jinak zástavní právo nevztahuje.

Smluvní strany si dále mohou sjednat odchylku od ustanovení § 1324 odst. 1 NOZ, podle něhož se plnění vyplývající z účasti na korporaci, na něž má po splatnosti pohledávky zástavní věřitel právo a to až do výše zajištěného dluhu, započítávají na úhradu dluhu.

6.3.1. Ujednání o výkonu hlasovacích práv

Smluvní strany si dále mohou sjednat výkon hlasovacího práva zástavním věřitelem (§ 1323 NOZ). Jelikož ustanovení § 1323 NOZ hovoří o výkonu hlasovacího práva

zástavním věřitelem, není možné jeho účast na valné hromadě považovat za zastoupení ve smyslu § 168 odst. 1 ZOK. Přestože zástavní věřitel nebude, podle mého názoru, potřebovat k účasti na valné hromadě plnou moc, bude muset předložit společnosti zástavní smlouvu, aby prokázal své oprávnění hlasovat na valné hromadě.

6.3.2. Zákaz braní plodů ze zástavy před splatností pohledávky

Nový občanský zákoník ve svém § 1315 odst. 2 písm. c) zakazuje smluvním stranám ujednat si před splatností pohledávky oprávnění věřitele brát ze zástavy plody nebo užitky (§ 491 odst. 1). Za plod považuji i společníkův podíl na zisku určeném valnou hromadou k rozdělení mezi společníky (§ 161 ZOK). Dále se zástavní právo dle § 1346 věta druhá NOZ vztahuje jen na ty plody, které nejsou odděleny, proto, podle mého názoru, není možné rozšiřovat zástavní právo k podílu v korporaci i na pohledávku společníka na podíl na zisku.

S ohledem na argumenty uvedené v předešlém odstavci si dovoluji polemiku nad možností sjednat v zástavní smlouvě budoucí zástavní právo (§ 1341 odst. 1 NOZ) k pohledávce společníka vůči společnosti na podíl na zisku (§ 1335 a násl. NOZ). Na první pohled se zdá, že se jedná o zřízení samostatného zástavního práva odlišného od zástavního práva vázajícího na podíl v korporaci. Jelikož však dle § 1336 odst. 2 NOZ má zástavní věřitel právo, aby dlužník zastavené pohledávky plnil jen jemu, je-li zajištěný dluh splatný, domnívám se, že by přijetí podílu na zisku zástavním věřitelem fakticky naplnilo znaky braní plodů ze zástavy, což je novým občanským zákoníkem v § 1315 odst. 2 písm. c) zakázáno.

6.3.3. Ujednání o způsobu zpeněžení zástavy

Nově se také dle § 1359 odst. 1 NOZ může zástavní věřitel dohodnout se zástavcem popř. zástavním dlužníkem na způsobu jeho uspokojení ze zástavy. Takové ujednání vyžaduje písemnou formu a zavazuje i právního nástupce zástavního dlužníka (§ 1360 NOZ).

Jsem toho názoru, že ze slovního obratu „uspokojit se ze zástavy smluveným způsobem“ nevyplývá, že se smluvní strany mohou dohodnout jen na způsobu zpeněžení zástavy. Proto, podle mého názoru, si mohou smluvní strany ujednat i takový způsob výkonu zástavního práva, při němž nedojde k pozbytí vlastnického práva zástavního dlužníka k zastavenému podílu (dále jen výkon zástavního práva bez pozbytí vlastnictví). Takovému pojetí nebrání ani zákaz ujednat si před splatností pohledávky, že se zástavní věřitel nebude domáhat uspokojení ze zástavy (§ 1315 odst. 2 písm. a), jelikož i posledně citované

ustanovení se vztahuje obecně k uspokojení ze zástavy, nikoli k způsobu uspokojení zpeněžením zastaveného podílu.

Přestože nechci podceňovat kreativitu ostatních subjektů, samotného mě napadá jen jedno vhodné řešení, při jehož realizaci by nedošlo k pozbytí vlastnického práva k zástavě. Jsem toho názoru, že by si smluvní strany zástavní smlouvy mohly ujednat, že po splatnosti pohledávky se může zástavní věřitel ujmout výkonu společnických práv spojených s podílem. Stejný postup obsahuje nový občanský zákoník v § 1326 NOZ, tam je však upraven jako subsidiární způsob výkonu zástavního práva³⁸, zatímco zde by se jednalo o způsob uspokojení ze zástavy, jež by zástavní věřitel musel přednostně využít.

Nadále, neupozorním-li výslovně na opak, budu mít na mysli smluvený způsob zpeněžení zástavy, budu-li pojednávat o smluveném způsobu uspokojení zástavního věřitele ze zástavy.

Nový občanský zákoník možnost dohody o způsobu zpeněžení zástavy dále nerozvíjí. Pouze v rámci úpravy výkonu zástavního práva ve svém § 1365 odst. 1 zdůrazňuje povinnost zástavního věřitele postupovat při prodeji s odbornou péčí v zájmu svém i v zájmu zástavního dlužníka tak, aby zástavu prodal za cenu, za kterou lze srovnatelnou věc obvykle prodat za srovnatelných okolností na daném místě a v daném čase (viz níže).

Přesto, podle mého názoru, bude nezbytné způsob zpeněžení zástavy v zástavní smlouvě pregnantně upravit, jelikož neurčité či nesrozumitelné ujednání by v souladu s ustanovením § 553 odst. 1 NOZ bylo neplatné, eventuálně by neurčité či nesrozumitelné ujednání o způsobu zpeněžení zástavy mohlo naplnit znaky zakázaného ujednání § 1315 odst. 1 písm. b), podle něhož se zakazuje před splatností zajištěné pohledávky ujednat, že věřitel může zástavu zpeněžit libovolným způsobem.

6.3.4. Ujednání o subsidiárním nabytí vlastnictví zástavy

Smluvní strany nově mají dle § 1326 NOZ možnost ujednat si, že zástavní věřitel nabude zastavený podíl okamžikem, kdy byl jeho pokus o zpeněžení podílu při výkonu zástavního práva neúspěšný.

Zde vyvstává otázka, jaký je vztah mezi citovaným ustanovením § 1326 NOZ a § 1315 odst. 2 písm. b) NOZ, podle něhož si smluvní strany před splatností pohledávky nesmí ujednat, že si zástavní věřitel může zástavu ponechat za libovolnou, anebo předem určenou

---

³⁸ Viz kapitola 11.4.1. výkon společnických práv.

cenu. Z dikce ustanovení § 1326 NOZ jen vyplývá, že přechod vlastnického práva na zástavního věřitele je až subsidiárním řešením úhrady splatného dluhu a vůbec neřeší otázku vyrovnání zástavního věřitele se zástavním dlužníkem, ani okamžik, ve který lze takové ujednání dohodnout.

S přihlédnutím ke shora uvedeným argumentům, ale i k zásadě spravedlnosti (§ 3 odst. 3 NOZ) a zásadě poctivosti (§6 odst. 1 NOZ)³⁹ se domnívám, že se zde nabízejí tyto dva možné výklady.

Prvou možností je, že zákonodárce chtěl ustanovením § 1326 NOZ smluvním stranám pouze umožnit ujednat si odchylný okamžik nabytí vlastnického práva k podílu⁴⁰, ale ve zbytku je nutné citované ustanovení vykládat v souladu s § 1315 odst. 2 písm. b) NOZ. Tedy takové ujednání by bylo možné učinit až po splatnosti zajištěné pohledávky.

Osobně se přikláním ke druhému možnému výkladu. Domnívám se, že § 1326 NOZ je nutné chápat jako speciální ustanovení k § 1315 odst. 2 písm. b) NOZ. tento výklad umožňuje smluvním stranám zástavní smlouvy sjednat si nabytí vlastnického práva k podílu zástavním věřitelem k okamžiku neúspěšného pokusu o jeho zpeněžení již před splatností zajištěného dluhu, tedy již v samotné zástavní smlouvě.

Pak ale vyvstává otázka, zda skutečně chtěl zákonodárce umožnit při zastavení podílu v korporaci sjednat propadnou zástavu, byť jako subsidiární způsob výkonu zástavního práva.

Podle mého názoru musí shora uvedený výklad reflektovat i nález Ústavního soudu ČR ze dne 8. 8. 2006, sp. zn. IV. ÚS 383/05, v němž Ústavní soud ČR došel k závěru, že institut propadné zástavy umožňující zánik vlastnictví původního vlastníka věci k zastavené věci bez ohledu na výši zůstatku nesplaceného dluhu v době, kdy se propadná zástava realizuje nelze z ústavního hlediska považovat za přijatelné omezení vlastnického práva.

V případě druhého výkladu by tak, jak se domnívám, bylo nezbytné spolu se sjednáním nabytí vlastnického práva k podílu zástavním věřitelem k okamžiku neúspěšného pokusu o zpeněžení zástavy také sjednat způsob určení ceny podílu a právo zástavního dlužníka na vyplacení hyperochy. V opačném případě by se totiž jednalo o nepřijatelné sjednání propadné zástavy.

---

³⁹ PIECHOWICZOVÁ, L. Propadná zástava dle nového občanského zákoníku. Právní fórum. 2012, č. 8.

⁴⁰ Viz kapitola 3.2.1. Okamžik nabytí vlastnického práva k podílu.

6.3.5. Zakázaná ujednání

Nový občanský zákoník naopak výslovně zakazuje ujednání, podle kterých dlužník nebo zástavce nesmí zástavu vyplatit (§ 1315 odst. 1 NOZ). Jelikož zákonodárce v citovaném ustanovení zvolil termínu „dlužník“ bez jakéhokoli přívlastku, kdy jinde rozlišuje osoby zástavního i obligačního dlužníka, jsem toho názoru, že zástavu může vyplatit zástavní i obligační dlužník.

Podle ustanovení § 1315 odst. 2 NOZ se dále zakazuje před splatností pohledávky ujednat, že se zástavní věřitel nebude domáhat uspokojení ze zástavy, že věřitel může zástavu zpeněžit libovolným způsobem nebo si ji za libovolnou, anebo předem určenou cenu může ponechat (§ 1315 odst. 2 písm. b) NOZ)⁴¹ nebo věřitel může brát ze zástavy plody nebo užitky (§ 1315 odst. 2 písm. c) NOZ)⁴².

Dále nelze dle § 1364 odst. 3 NOZ před oznámením započetí výkonu zástavního práva zástavnímu dlužníkovi ujednat lhůtu, po jejímž uplynutí může zástavní věřitel zástavu zpeněžit, kratší než třicet dní. Díkce citovaného ustanovení mě vede k závěru, že po té, co zástavnímu dlužníkovi bude započetí výkonu zástavního práva oznámeno, lze kratší lhůtu sjednat.

6.4. Účinnost zástavní smlouvy

Okamžik, kdy zástavní smlouva nabývá účinnosti, je závislý na tom, zda je převod podílu v korporaci, tedy i vznik zástavního práva, vázán na splnění určitých podmínek.⁴³

Je-li podíl v korporaci volně převoditelný, nabývá zástavní smlouva účinnosti okamžikem jejího uzavření, nebo v okamžik v zástavní smlouvě uvedený (§ 550 NOZ).

Bude-li k zastavení podílu v korporaci zapotřebí souhlasu valné hromady či jiného orgánu společnosti a nebyl-li dán souhlas před uzavřením zástavní smlouvy, nabývá zástavní smlouva účinnosti nejdříve v okamžik udělení souhlasu orgánem společnosti (§ 1762 NOZ).

Bude-li zástavní smlouva součástí smlouvy upravující vypořádání vzájemných majetkových vztahů manželů pro dobu po rozvodu, která je dle ustanovení § 757 odst. 1 písm. c) NOZ, vedle dalších předpokladů, podmínkou rozvedení manželství dohodou

---

⁴¹ Viz kapitola 6.3.3. Ujednání o způsobu zpeněžení zástavy a kapitola 6.3.4. Ujednání o subsidiárním nabytí vlastnictví zástavy.

⁴² Viz kapitola 6.3.2. Zákaz braní plodů ze zástavy před splatností pohledávky.

⁴³ Viz kapitola 5.3. Souhlas k zastavení podílu.

manželů bez zjišťování příčin rozvratu, nabude zástavní smlouva účinnosti až okamžikem rozvedení manželství.

V souladu s ustálenou judikaturou⁴⁴ nabude smlouva upravující vypořádání vzájemných majetkových vztahů manželů pro dobu po rozvodu účinnosti jen v případě, že k rozvodu manželství dojde právě na základě ustanovení § 757 NOZ a nikoli na základě § 755 NOZ, jelikož jen ve spojení s tímto způsobem rozvodu založeném na dohodě manželů je zákonem povolena. Proto rejstříkový soud bude při zápisu zástavního práva k podílu v korporaci zkoumat i na základě jakého ustanovení bylo manželství rozvedeno, a tedy zda smlouva nabyla účinnosti.

Přestože § 757 odst. 1 písm. c) NOZ nestanoví povinnost soudu přezkoumávat platnost smlouvy, bude se muset soud touto otázkou zabývat⁴⁵, přičemž k platnosti smlouvy nepostačí písemná forma s úředně ověřenými podpisy a srozumitelné vyjádření odkládací podmínky, jak vyžaduje nový občanský zákoník v § 757 odst. 1 písm. c) a v § 757 odst. 2, ale také soulad s právní úpravou zástavního práva a se zákonem o obchodních korporacích.⁴⁶

Byť souhlas orgánu společnosti k zastavení podílu v korporaci není podmínkou platnosti smlouvy⁴⁷, domnívám se, že s přihlédnutím k účelu právní úpravy tzv. nesporného rozvodu by soud neměl předloženou smlouvu bez doloženého souhlasu orgánu společnosti k zastavení podílu v korporaci považovat za splnění podmínky uvedené v § 757 odst. 1 písm. c) NOZ a měl by dát manželům přiměřenou lhůtu k obstarání takového souhlasu, jelikož bez něj by smlouva, byť platně uzavřená, nikdy v dané části nenabyla účinnosti, a tudíž by nedošlo k naplnění účelu ustanovení § 757 odst. 1 NOZ, tedy k poklidnému rozvedení manželství s vyřešením všech vztahů v rodině.

6.5. Zápis do obchodního rejstříku

Nový občanský zákoník ve svém § 1322 odst. 1 zachovává dvoufázovost vzniku

---

⁴⁴ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 6. 2001, sp. zn. 30 Cdo 257/2001, rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 9. 2007, sp. zn. 22 Cdo 20/2007, rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 4. 2008, sp. zn. 22 Cdo 1295/2007.

⁴⁵ HRUŠÁKOVÁ, M. a kol. Zákon o rodině, zákon o registrovaném partnerství. komentář. 4. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. str. 84.

⁴⁶ Srov. rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 10. 2000, sp. zn. 19 C 261/2000, rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 20. 3. 2002, sp. zn. 30 Ca 149/2001.

⁴⁷ Viz kapitola 5.3. Souhlas k zastavení podílu.

zástavního práva k podílu v korporaci, které vzniká až zápisem do obchodního rejstříku. Zápisem do obchodního rejstříku vzniká i podzástavní právo k podílu (§ 1391 odst. 1 písm. b) NOZ.

Právní úprava obchodního rejstříku a řízení o zápisech do něj bude nově obsažena v připravovaném zákoně o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dále jen zákon o veřejných rejstřících či jen ZVR),⁴⁸ jež by měl nabít účinnosti 1. ledna 2014.

V souladu s ustanovením § 11 odst. 1 ZVR bude moci návrh na zápis do obchodního rejstříku podat pouze osoba uvedená v zákoně o veřejných rejstřících, nestanoví-li jiný právní předpis jinak. Pokud mi je známo, tak jiný právní předpis však neurčuje osoby oprávněné podat návrh na zápis zástavního práva k podílu v obchodní korporaci a zákon o veřejných rejstřících v § 47 bude obecně opravňovat podat návrh na zápis změny nebo výmaz zápisu pouze osobu zapisovanou do obchodního rejstříku, tedy společnost s ručením omezeným (§ 42 ZVR).

Nesplní-li společnost s ručením omezeným povinnost podat návrh na zápis do patnácti dnů ode dne, kdy jí tato povinnost vznikne, bude moci dle § 11 odst. 3 ZVR návrh na zápis zástavního práva k podílu podat každý, kdo na něm doloží právní zájem a k návrhu na zápis přiloží listiny, jimiž mají být doloženy skutečnosti zapisované do obchodního rejstříku. Touto listinou nepochybně bude zástavní smlouva. Domnívám se však, že navrhovatel bude muset také doložit listinu osvědčující splnění podmínek, jejichž splnění se vyžaduje při zastavení podílu.

Každým, kdo na podání návrhu na zápis zástavního práva k podílu v korporaci projeví právní zájem ve smyslu § 11 odst. 3 ZVR zcela nepochybně bude zástavní věřitel, ale i zástavce, zástavní dlužník či obligační dlužník. Jsem však toho názoru, že v předešlém odstavci popsaná úprava zbytečně zatěžuje navrhovatele povinností dokázat jeho právní zájem na zápisu skutečnosti do obchodního rejstříku.

Za zvážení také stojí, zda by bylo možné okruh osob oprávněných k podání návrhu na zápis zástavního práva dovodit z ustanovení § 1358 NOZ, jež stanoví povinnost tomu, koho se změna podstatné skutečnosti zapsané o zástavním právu do obchodního rejstříku

---

⁴⁸ Vládní návrh zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob [online] Vláda České republiky, 2013 [cit. 2013-04-018]. Dostupné z [www: <http://eklep.vlada.cz/eklep/getAttachment;jsessionid=E4BC7AD0ED6606BD3493249107AD3A9D?id=ma_rack95dd9576.doc>](http://eklep.vlada.cz/eklep/getAttachment;jsessionid=E4BC7AD0ED6606BD3493249107AD3A9D?id=ma_rack95dd9576.doc).

týká, bez zbytečného odkladu požádat o provedení změny zápisu v obchodním rejstříku. Nelze-li ho určit, požádá o provedení změny zápisu zástavní věřitel. Osobně mám však pochyby o možnosti využití citovaného ustanovení, jelikož hovoří o změně skutečnosti zapsané do obchodního rejstříku, z čehož dovozují, že již zástavní právo muselo vzniknout.

S ohledem na shora uvedené argumenty se domnívám, že de lege ferenda by bylo vhodné v novém občanském zákoníku doplnit § 1322 o výčet osob oprávněných k podání návrhu na zápis zástavního práva do obchodního rejstříku podobně, jako tomu je např. v § 1362 odst. 2, § 1372 odst. 1, 1375 odst. 2 NOZ.

Rejstříkový soud bude dle § 93 odst. 1 ZVR o zápisu rozhodovat usnesením a nebude muset nařídit jednání. Soud zápis provede, aniž by o tom vydával rozhodnutí, neprovede-li soud zápis do obchodního rejstříku a ani o návrhu nerozhodne nejpozději do pěti pracovních dnů (§ 98 ZVR). V takovém případě soud vyrozumí účastníky řízení tím, že jim zašle výpis z rejstříku obsahující tento zápis (§ 102 ZVR).

Jestliže dle § 108 ZVR budou mít zapisované skutečnosti podklad v notářském zápisu pro zápis do obchodního rejstříku nebo v notářském zápisu o rozhodnutí orgánu právnické osoby a tento notářský zápis obsahuje vyjádření notáře o tom, že obsah právního jednání je v souladu s právními předpisy a se zakladatelským jednáním společnosti s ručením omezeným, nebo budou-li notáři předloženy všechny listiny, které zákon o veřejných rejstřících nebo jiný právní předpis budou požadovat pro zápis do obchodního rejstříku nebo pro založení do sbírky listin, notář provede zápis na žádost osoby oprávněné k podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku.

7. Zřízení zástavního práva z rozhodnutí orgánu veřejné moci

Nový občanský zákoník ve svém § 1342 připouští zřízení zástavního práva na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci. Oproti svému předchůdci opouští nadbytečný výčet těchto orgánů (§ 156 OZ). Také dochází ke sladění obecné úpravy a zvláštních ustanovení obsažených v daňovém řádu a v zákoně o organizaci a provádění sociálního zabezpečení a tak obecná úprava zástavního práva přejímá opodstatněné odchylné určení okamžiku vzniku zástavního práva.

Bude-li zřízeno zástavní právo rozhodnutím orgánu veřejné moci, vznikne zástavní právo vykonatelností rozhodnutí, ledaže je v rozhodnutí stanovena doba pozdější. Zástavní právo se také zapíše do obchodního rejstříku, zápis však bude mít jen deklaratorní účinky.

V souladu s ustanovením § 81 ZVR zapíše rejstříkový soud příslušný údaj do obchodního rejstříku, aniž by rejstříkový soud vydával rozhodnutí o povolení zápisu.

7.1. Rozhodnutí soudu o schválení dohody dědiců o rozdělení pozůstalosti

Zástavní právo k podílu ve společnosti s ručením omezeným může soud zřídit svým rozhodnutím jen, schvaluje-li dohodu dědiců o rozdělení pozůstalosti (§ 1696 odst. 2 NOZ).

Jelikož k takovému zřízení zástavního práva je zapotřebí souhlasného projevu vůle všech dědiců, jsem toho názoru, že zřízení zástavního práva bude podléhat stejným podmínkám, jako tomu je u smluvního zastavení podílu, zejména pak vyslovení souhlasu valné hromady se zastavením, je-li souhlasu zapotřebí k převodu podílu.

Stejně tak i obsah dohody dědiců o rozdělení pozůstalosti v části zřizující zástavní právo bude podléhat obecné úpravě zástavního práva a proto v této věci odkazují na kapitolu 6. Smluvní zastavení podílu.

Vzhledem k shora uvedeným argumentům nebude moci, jak se domnívám, soud schválit navrženou dohodu dědiců o rozdělení pozůstalosti, dokud dědicové nepředloží soudu listiny prokazující splnění podmínek pro zastavení podílu.

7.2. Rozhodnutí správního úřadu

Pravomoc správního úřadu zřídit zástavní právo jeho rozhodnutím je, jak již

bylo shora řečeno, upravena v ustanoveních § 170 DŘ a v § 104i OPSZ. Právní úprava obou zákonů je prakticky totožná a s výjimkou speciálních odchylek zcela odkazuje na obecnou úpravu zástavního práva obsaženou v občanském zákoníku.

Kompetentním správním úřadem je správce daně (§ 170 odst. 1 DŘ) a okresní správa sociálního zabezpečení (§ 104i odst. 1 OPSZ) (dále jen kompetentní správní úřad). Kompetentní správní úřad může zástavním právem zajistit až vykonatelnou pohledávku. Rozhodnutí o zřízení zástavního práva musí také obsahovat označení pohledávky, její výši a označení zástavy.

V souladu s ustanoveními § 170 odst. 3 DŘ a § 104i odst. 5 OPSZ může kompetentní správní úřad rozhodnout o zřízení zástavního práva k podílu osoby odlišné od dlužníka, jehož dluh je zajišťován, dá-li vlastník podílu před vydáním takového rozhodnutí ke zřízení zástavního práva písemný souhlas s úředně ověřeným podpisem. Jelikož k takovému zřízení zástavního práva je zapotřebí souhlasného projevu vůle jak vlastníka podílu, tak i správního úřadu, který může, ale nemusí, zástavní právo zřídit, domnívám se, že zřízení zástavního práva bude podléhat stejným podmínkám, jako tomu je u smluvního zastavení podílu, zejména pak vyslovení souhlasu valné hromady se zastavením, je-li souhlasu zapotřebí k převodu podílu.

V případě zastavení podílu v korporaci vzniká zástavní právo okamžikem doručení rozhodnutí rejstříkovému soudu (§ 170 odst. 4 DŘ, § 104i odst. 4 OPSZ).

7.2.1. Je orgán veřejné moci limitován předpoklady zastavitelnosti podílu?

V této kapitole bych se rád pozastavil nad otázkou, zda kompetentní správní úřad může zřídit zástavní právo k podílu ve společnosti s ručením omezeným, aniž by musel splnit předpoklady zastavitelnosti podílu, jimiž jsem se zabýval v páté kapitole. Na tuto otázku jsem nenalezl odpověď v žádném prameni, s nímž jsem pracoval a zjevně v této věci ještě ani nebylo judikováno. Rád bych na tomto místě uvedl, že mou snahou není najít argumentaci, kterou by bylo možné ochránit daňového dlužníka, ale zjistit, nakolik je stát při výkonu veřejné moci povinen respektovat zájmy společníků a vlastně společnosti samé, jež se promítly do obsahu společenské smlouvy, ale i do norem nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích.

Shora již bylo řečeno, že pravomoc zřídit svým rozhodnutím zástavní právo k majetku dlužníka je dána správci daně (§ 170 odst. 1 DŘ) a okresní správě sociálního zabezpečení (§ 104 i odst. 1 OPSZ). Na základě ustanovení Čl. 2 odst. 3 ústavního zákona č.

1/1993 Sb. Ústava České republiky a Čl. 2 odst. 2 listiny základních práv a svobod lze státní moc uplatňovat v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon. Jak daňový řád ve svém § 170 odst. 1 tak i zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení ve svém § 104i odst. 1 stanoví, že zástavní právo lze zřídit za podmínek stanovených občanským zákoníkem, nestanoví-li citované zákony něco jiného. Tím je, podle mého názoru, jasně stanoven způsob, jakým má být veřejná moc uplatněna.

Nový občanský zákoník opouští taxativní výčet předmětů práva způsobilých být zástavou (§ 153 odst. 1 OZ) a ve svém § 1310 odst. 1 NOZ se vrací ke generální definici způsobilého aktivního objektu zástavního práva obsažené již v § 448 ABGB. Podle ustanovení § 1310 odst. 1 NOZ může být zástavou každá věc, s níž lze obchodovat.⁴⁹

Jelikož v současnosti není dostupná literatura interpretující § 1310 odst. 1 NOZ, nezbyvá nic jiného, než nahlédnout do komentáře⁵⁰ k ustanovení § 448 ABGB věta první. Ten uvádí, že zástavou může být jen věc, jaká může být předmětem vlastnictví. Ale nikoli každá věc, která může být předmětem vlastnictví, nýbrž jen věc, která také může být předmětem práva zástavního, tudíž jen taková věc, která není neoddělitelná od svého subjektu (vždyť realizací zástavního práva by nastalo takové nepřípustné oddělení) a jen věc, kterou lze úplatně zciziti (vždyť věřitel má dojít svého uspokojení z peněžního výtěžku za věc získaného).

Výše již bylo řečeno, že se dle § 1320 odst. 1 NOZ při zastavení podílu v korporaci vyžaduje splnění týchž podmínek, za nichž lze podíl převést. Podle stejného ustanovení může být dokonce zastavitelnost podílu společenskou smlouvou zakázána nebo omezena. Přitom část třetí nového občanského zákoníku je dle § 978 NOZ kogentní a odchýlit se od ní s účinky vůči třetím osobám lze ujednáním, jen připouští-li to zákon.

Na základě závěrů prezentovaných v předešlých odstavcích se domnívám, že nebude-li podíl v korporaci volně převoditelný, je relativně nezpůsobilým předmětem zástavního práva eventuálně absolutně nezpůsobilým předmětem zástavního práva, bude-li převoditelnost podílu vyloučena či jeho zastavitelnost zakázána.

Je však otázkou, zda předešlé závěry lze vztáhnout na zástavní právo, jehož právním důvodem vzniku má být rozhodnutí kompetentního správního úřadu. Přestože myšlenka, že

---

⁴⁹ Srov. „Za zástavu může sloužiti každá věc, která je v obchodě.“

⁵⁰ ROUČEK, F.; SEDLÁČEK, J. a kol. Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Repr. pův. vyd. z r. 1935. Praha: Codex Bohemia, 1998. str. 631, 632.

by kompetentní správní úřad měl žádat např. valnou hromadu o souhlas se zřízením zástavního práva, se jeví absurdně, připomenou, že zřízením zástavního práva reálně hrozí převod podílu na třetí osobu, a tedy změna ve struktuře společníků, změna společenské smlouvy, změna vnitřních poměrů samostatného subjektu práva odchylného od daňového dlužníka (společníka).

Na první pohled se zde nabízí srovnání se zastavením ideálního podílu na věci ve vlastnictví spoluvlastníků, podle mého názoru se však jedná o odlišnou situaci. Spoluvlastníkům věci náleží vlastnické právo k společné věci (§ 1115 odst. 1 NOZ) a vzhledem k věci jako celku, se spoluvlastníci považují za jedinou osobu a nakládají s věcí jako jediná osoba (§ 1116 NOZ). Oproti tomu společníci ve společnosti s ručením omezeným nemají společnost ve svém vlastnictví, jelikož je společnost samostatným subjektem práva. Z tohoto důvodu zákon o obchodních korporacích hovoří o účasti společníka ve společnosti, jenž je představována jím vlastněným podílem (§ 31 ZOK).

Vzhledem k povaze rozhodnutí o zřízení zástavního práva, jímž by mělo být autoritativně zasáhnuto do vlastnického práva k podílu, si dovolím srovnání s výkonem rozhodnutí postižením účasti povinného ve společnosti s ručením omezeným. V souladu s ustanovením § 320ab odst. 1 OSŘ lze neomezeně převoditelný podíl prodat v dražbě. Je-li podíl omezeně převoditelný, lze ho také prodat v dražbě, ale podle § 320ab odst. 5 OSŘ může být příklep udělen jen tomu, kdo před dražbou prokáže, že splňuje požadavky stanovené zákonem, společenskou smlouvou nebo stanovami pro nabytí podílu. Není-li podíl převoditelný, tak se dle ustanovení § 320ab odst. 8 OSŘ postihuje výkonem rozhodnutí pohledávka společníka z práva na vypořádací podíl.

Důvodová zpráva k zákonu č. 396/2012 Sb., jímž bylo do občanského soudního řádu zakotveno citované ustanovení § 320ab, se bohužel nevyjadřuje k tomu, proč se bude při výkonu rozhodnutí postižením účasti povinného ve společnosti s ručením omezeným přihlížet k podmínkám převoditelnosti podílu popř. k jeho nepřevoditelnosti.⁵¹

Přihlédnou-li ke všem závěrům uvedeným v této kapitole, jeví se mi zastavení omezeně zastavitelného nebo nezastavitelného podílu z rozhodnutí kompetentního správního úřadu za přinejmenším problematické a až praxe dá jasnou odpověď na předloženou otázku.

---

⁵¹ Vláda ČR. Důvodová zpráva k zákonu č. 396/2012 Sb., změna občanského soudního řádu. [Program] ASPI pro Windows, verze 13+, aktualizace z 05.05.2013 [cit. 09.05.2013].

8. Vznik zástavního práva k podílu ze zákona

Zástavní právo k podílu vzniká ze zákona jen v souvislosti s přeměnou společnosti s ručením omezeným na základě zákona č. 125/2008 Sb. O přeměnách obchodních společností a družstev (dále jen ZPOS).

V souladu s ustanovením § 40 odst. 1 ZPOS přechází nebo se rozšiřuje zástavní právo na podíly, jež zástavní dlužník nabývá na základě zastavených podílů nebo účastnických cenných papírů, jestliže byly zastaveny podíly nebo účastnické cenné papíry vydané osobou zúčastněnou na přeměně, která je společností s ručením omezeným nebo akciovou společností, a toto zástavní právo trvá ke dni zápisu fúze, rozdělení nebo změny právní formy do obchodního rejstříku.

Jestliže zastavené podíly nebo účastnické cenné papíry při fúzi zanikají, aniž dochází k jejich výměně, ale zástavní dlužník se již podílí na nástupnické společnosti, v souladu s ustanovením § 40 odst. 2 ZPOS přechází zástavní právo na podíly zástavního dlužníka v nástupnické společnosti.

Rejstříkový soud dle ustanovení § 42 odst. 2 ZPOS vyznačí přechod nebo vznik zástavního práva k podílu při zápisu fúze nebo rozdělení i bez návrhu, vyplývá-li existence zástavního práva z údajů zapsaných do obchodního rejstříku. V opačném případě musí být součástí návrhu na zápis fúze, rozdělení nebo změny právní formy do obchodního rejstříku též návrh na zápis zástavního práva k jednomu nebo více podílům do obchodního rejstříku.

9. Souběh několika zástavních práv

Na rozdíl od úpravy zástavního práva k obchodnímu podílu obsažené v § 117a ObchZ nový občanský zákoník ani zákon o obchodních korporacích neobsahují zákaz zatížit podíl ve společnosti s ručením omezeným několika zástavními právy. Ustanovení § 1320 odst. 1 NOZ mě však vede k závěru, že by společníci mohli ve společenské smlouvě vyloučit zastavení podílu po dobu, kdy je podíl zatížen jiným zástavním právem.

Bude-li podíl v korporaci zatížen několika zástavními právy, stanoví se jejich pořadí na základě ustanovení § 1371 odst. 1 NOZ podle pořadí podání návrhu na provedení zápisu zástavního práva, nebo budoucího zástavního práva (§ 1371 odst. 2 NOZ), do obchodního rejstříku. Zástavní věřitelé si však dle § 1372 odst. 1 NOZ mohou v písemné formě ujednat jejich pořadí. Ujednání, jímž mají být zkrácena práva zástavního věřitele, který na ujednání nepřistoupil, není vůči němu dle § 1372 odst. 2 NOZ účinné. Ujednání je vůči třetím osobám účinné od zápisu do obchodního rejstříku. Provedení zápisu navrhnou společně všichni zástavní věřitelé, kteří si pořadí zástavních práv ujednali.

Jelikož právní úprava zástavního práva k podílu v korporaci se vyznačuje řadou významných odchylek od obecné úpravy zástavního práva, jsem toho názoru, že by zástavní věřitel, jehož pohledávka má být zajištěna zástavním právem k ještě nezatíženému podílu, měl trvat na zakotvení zákazu zřídit další zástavní právo v zástavní smlouvě a takový zákaz nechat dle § 1309 odst. 2 NOZ zapsat do obchodního rejstříku, aby byl účinný vůči třetím osobám.

Výše doporučený postup navrhuji z toho důvodu, že by mohla například nastat situace, kdyby několik zástavních věřitelů, jejichž pohledávky nebyly řádně a včas uspokojeny, a jimž se nepodařilo zpeněžit zástavu, vykonávali v souladu s ustanovením § 1326 NOZ společnická práva spojená s podílem. Jasně ani není, jak by byla řešena situace, pokud by několik zástavních věřitelů bylo oprávněno hlasovat na valné hromadě (§ 1323 NOZ).

První nastíněnou situaci by snad bylo možné řešit analogickým užitím § 32 odst. 4 ZOK, kdyby vůči společnosti vystupoval, tedy společnická práva vykonával, jen správce „společné věci“.

Druhou nastíněnou situaci by bylo možné řešit aplikací zásady *nemo plus iuris transfere potest, quam ipse habet*, tedy hlasovací práva by mohl vykonávat jen zástavní věřitel, jež jako první byl v zástavní smlouvě k výkonu hlasovacích práv oprávněn.

Přestože z předešlých odstavců plyne, že by snad zatížení podílu v korporaci několika zástavními právy nemuselo s sebou nést nepřekonatelné problémy, ještě jednou si dovolím doporučit vyloučit další zastavení podílu a to i vůči třetím osobám (§ 1309 odst. 2 NOZ).

10. Práva a povinnosti subjektů zástavního práva

Ze vztahu zástavního věřitele a zástavního dlužníka vyplývá oběma smluvním stranám řada zákonem upravených práv a povinností, jimiž se zabývám v tématicky členěných kapitolách.

Za trvání zástavního práva je dle § 1353 NOZ zástavní dlužník povinen zdržet se všeho, čím se zástava zhoršuje na úkor zástavního věřitele.

Podle stejného ustanovení je zástavní dlužník povinen jistotu zástavního věřitele přiměřeně doplnit, stane-li se činem zástavního dlužníka dostatečná jistota zástavního věřitele nedostatečnou nebo sníží-li se nedostatečná jistota. Oproti úpravě obsažené ve starém občanském zákoníku (§ 163 odst. 2 OZ) je nově zástavní dlužník povinen doplnit jistotu zástavního věřitele, jen zavini-li její snížení. Proto, jak se domnívám, lze uzavřít, že zástavní věřitel nově nese riziko snížení jistoty, nastalo by-li z důvodů vyšší moci nebo zásahu třetí osoby. Takovým snížením jistoty může například být snížený hodnoty podílu v důsledku špatných hospodářských výsledků společnosti s ručením omezeným.

Nový občanský zákoník dále v § 1354 upravuje právo zástavního věřitele zdržet a eventuálně se uspokojit z plnění z pojistné smlouvy. S ohledem na charakter podílu v korporaci jako zástavy se domnívám, že jeho pojištění nebude časté a tudíž s ohledem na zpracovávané téma zůstane ustanovení § 1354 NOZ obsoletním.

Obdobně se také na právní vztah mezi zástavním věřitelem a zástavním dlužníkem, jehož předmětem je podíl v korporaci, neujímá ustanovení § 1355, § 1356 a § 1357 NOZ. Obě ustanovení upravují práva a povinnosti při předání zástavy zástavnímu věřiteli či třetí osobě. Z povahy podílu v korporaci však, podle mého názoru, není předání možné.

11. Realizace zástavního práva

Nesplní-li dlužník dluh řádně a včas, vznikne zástavnímu věřiteli dle § 1309 odst. 1 NOZ oprávnění uspokojit se z výtěžku zpeněžení zástavy do ujednané výše, a není-li tato ujednána, do výše pohledávky s příslušenstvím ke dni zpeněžení zástavy.

11.1. Oznámení o započetí výkonu zástavního práva

Nová právní úprava zástavního práva v § 1362 odst. 1 NOZ ukládá zástavnímu věřiteli povinnost oznámit zástavnímu dlužníkovi započetí výkonu zástavního práva. V písemném oznámení musí také uvést, jak se ze zástavy uspokojí (dále jen oznámení).

Započetí výkonu zástavního práva dle § 1325 NOZ oznámí zástavní věřitel také všem společníkům. Zákon pro oznámení společníkům písemnou formu nevyžaduje.

V souladu s ustanovením § 1373 odst. 1 NOZ je dále zástavní věřitel povinen oznámit započetí výkonu zástavního práva také těm zástavním věřitelům, kterým náleží právo na uspokojení v pořadí předcházejícím jeho pořadí (dále jen přednostní zástavní věřitelé). Na základě odkazu na § 1362 NOZ lze dovést, že se pro oznámení vyžaduje písemná forma.

Zástavní věřitel je dále povinen dle § 1362 odst. 2 NOZ zajistit zápis započetí výkonu zástavního práva k podílu do obchodního rejstříku.

Z dikce citovaných ustanovení však není, podle mého názoru, zcela jasné, jak má být slovní obrat „započetí výkonu zástavního práva“ chápán. Důvodová zpráva se omezuje jen na konstatování, že jde o ochranu zájmů zástavního dlužníka.⁵² Jsem toho názoru, že citovaný slovní obrat lze chápat buď jako pouhé oznámení zástavního věřitele o jeho úmyslu činit právní jednání směřující ke zpeněžení zástavy anebo, k čemuž se přikláním, jako oznámení o již uskutečněném právním jednání směřujícího ke zpeněžení zástavy.

Jelikož dle § 1364 NOZ může zástavní věřitel zpeněžit zástavu nejdříve po uplynutí třiceti dnů poté, co započetí výkonu zástavního práva zástavnímu dlužníkovi oznámil, nebo co bylo započetí výkonu zástavního práva zapsáno do obchodního rejstříku, stane-li se tak až po oznámení zástavnímu dlužníkovi, domnívám se, že nic nebrání tomu, aby zástavní věřitel činil právní jednání směřující ke zpeněžení zástavy

---

⁵² ELIÁŠ, K. a kol. Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem. Ostrava : Sagit, 2012. str. 572.

již v průběhu této lhůty popřípadě již před oznámením zástavnímu dlužníkovi.

Vzhledem k tomu, že ustanovení § 1364 NOZ podmiňuje uplynutím třicetidenní lhůty jen právo zástavního věřitele zpeněžit zástavu, domnívám se, že bude-li ujednán způsob výkonu zástavního práva bez pozbytí vlastnictví, bude moci zástavní věřitel přistoupit k výkonu zástavního práva od okamžiku splatnosti pohledávky, nebude-li takové právo podmíněno další právní skutečností, jako například oním oznámením o započetí výkonu zástavního práva (§ 1362 NOZ).

Vázne-li na zástavě více zástavních práv, může zástavní věřitel zpeněžit zástavu dle § 1373 odst. 2 NOZ nejdříve po uplynutí třiceti dnů od oznámení všem přednostním zástavním věřitelům. To neplatí, oznámí-li mu v této lhůtě přednostní zástavní věřitel, že sám započíná s výkonem svého zástavního práva. Nezapočne-li přednostní věřitel s výkonem svého zástavního práva bez zbytečného odkladu, k jeho oznámení se nepřihlíží.

Protože nový občanský zákoník ukládá zástavnímu věřiteli v § 1366 povinnost prokázat zájemci o nabytí zastavené věci nebo dražebníkovi, požádá-li o to, že započetí výkonu zástavního práva oznámil zástavnímu dlužníku, je na místě doporučit zástavnímu věřiteli, aby si od zástavního dlužníka nechal potvrdit přijetí oznámení o započetí výkonu zástavního práva.

Důležitým omezením, jež nový občanský zákoník zakotvuje v § 1363, je zákaz zcizit zastavený podíl bez souhlasu zástavního věřitele, jež je účinný od okamžiku, kdy bylo započetí výkonu zástavního práva oznámeno zástavnímu dlužníku. Vzhledem k principu materiální publicity veřejných seznamů (§ 980 odst. 1 NOZ) nemůže od okamžiku zveřejnění údaje o započetí výkonu zástavního práva třetí osoba namítat, že o započetí výkonu zástavního práva nevěděla.

Zákon již nestanoví, v jaké formě má být souhlas zástavního věřitele udělen. Jelikož požadavek na udělení souhlasu je po započetí výkonu zástavního práva nezbytnou podmínkou pro převod podílu ve společnosti s ručením omezeným, domnívám se, že pro onen souhlas bude vyžadována písemná forma s úředně ověřenými podpisy, stejně jako je vyžadována pro převod podílu (§ 6 odst. 1 ZOK).

11.2. Zpeněžení zástavy

Jakmile je zajištěný dluh splatný, může se zástavní věřitel dle § 1359 odst. 1 NOZ uspokojit ze zastaveného podílu.

Nový občanský zákoník v § 1359 odst. 1 upřednostňuje uspokojení zástavního věřitele ze zástavy smluveným způsobem⁵³ před zpeněžením zástavy ve veřejné dražbě či z jejího prodeje podle jiného zákona.

11.2.1. Svépomocný prodej zástavy

Svépomocný prodej zastaveného obchodního podílu připouštěl již obchodní zákoník ve svém § 117a odst. 4, kdy umožňoval zástavnímu věřiteli prodat obchodní podíl v obchodní veřejné soutěži. Literatura⁵⁴ však upozorňovala na nedostatečnou ochranu zástavního dlužníka před svévolí zástavního věřitele.

Nový občanský zákoník smluvním stranám dává možnost si sjednat způsob, jakým bude zástava případně zpeněžena, aniž by restriktivně stanovil užití některého konkrétního způsobu zpeněžení zástavy. Nově tedy bude zcela na odpovědnosti smluvních stran zástavní smlouvy, jak precizně si způsob, postup při něm, zpeněžení zástavy upraví.

Jelikož nová právní úprava ukládá zástavnímu věřiteli povinnost oznámit započetí výkonu zástavního práva zástavnímu dlužníkovi (§ 1362 odst. 1 NOZ) a také údaj o započetí výkonu zástavního práva nechat zapsat do obchodního rejstříku (§ 1362 odst. 2 NOZ)⁵⁵, domnívám se, že spolu s právem zpeněžit zástavu až po uplynutí třiceti denní lhůty od oznámení, je dán zástavnímu dlužníkovi dostatečný prostor pro ochranu svých práv.

Podle mého názoru se zástavní dlužník bude moci bránit případné svévoli zástavního věřitele podáním negatorní žaloby (§ 1042 NOZ), v níž se bude domáhat ochrany proti zástavnímu věřiteli, jež neprávem zasahuje do jeho vlastnického práva.

Dále je zástavní dlužník chráněn povinností uloženou zástavnímu věřiteli ustanovením § 1365 odst. 1 NOZ. Podle citovaného ustanovení musí zástavní věřitel postupovat při prodeji zastaveného podílu jiným způsobem než ve veřejné dražbě s odbornou péčí v zájmu svém i v zájmu zástavního dlužníka tak, aby zástavu prodal za cenu, za kterou lze srovnatelnou věc obvykle prodat za srovnatelných okolností na daném místě a v daném čase.

---

⁵³ Viz kapitola 6.3.3. Ujednání o způsobu zpeněžení zástavy.

⁵⁴ DVOŘÁK, T. tamtéž. str. 151., VYMAZAL, L. Výkon zástavního práva k obchodnímu podílu. Obchodněprávní revue. 2011, č. 4.

⁵⁵ Viz kapitola 11.1. Oznámení o započetí výkonu zástavního práva.

11.2.2. Zpeněžení zástavy ve Veřejné dražbě

Nejednají-li si smluvní strany jiný způsob uspokojení zástavního věřitele ze zástavy, může se dle § 1359 odst. 1 NOZ zástavní věřitel uspokojit z výtěžku zpeněžení zástavy ve veřejné dražbě nebo z prodeje zástavy podle jiného zákona.

Prodej zastaveného podílu ve veřejné dražbě se řídí zákonem č. 26/2000 Sb. o veřejných dražbách (VeřDr). S ohledem na skutečnost, že se jedná o prodej zástavy a to i proti vůli zástavního dlužníka, je možný jen postup podle § 36 a násl. VeřDr o nedobrovolných dražbách.

Oproti jiným způsobům uspokojení se ze zástavy musí být dle § 36 odst. 1 VeřDr pohledávka dražebního věřitele (zástavního věřitele) přiznána vykonatelným soudním rozhodnutím nebo jiným exekučním titulem. Dražba se uskutečňuje na základě písemné smlouvy o provedení dražby, kterou uzavírají navrhovatel s dražebníkem.

Na základě ustanovení § 46a odst. 3 VeřDr ve znění nově připravovaného zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva (dále jen novelizační zákon)⁵⁶, jež by měl nabít účinnosti 1. ledna 2014, může být podána žaloba proti zástavnímu věřiteli a dražebníkovi na určení nepřipustnosti prodeje zástavy.

Z dikce citovaného ustanovení je zřejmé, že novela zcela přejímá institut žaloby na určení nepřipustnosti prodeje zástavy, jež do dnešního dne byl obsažen v § 166 OZ.

Žaloba musí být podána do jednoho měsíce ode dne doručení oznámení o veřejné dražbě zákonem určeným osobám, nejpozději však 7 dnů přede dnem zahájení veřejné dražby. Veřejnou dražbu lze dle ustanovení § 46a odst. 4 VeřDr ve znění novelizačního zákona vykonat až po uplynutí zmíněné lhůty. Je-li v této lhůtě podána žaloba na určení nepřipustnosti prodeje zástavy, může být veřejná dražba vykonána až poté, kdy bylo o této žalobě pravomocně rozhodnuto.

Ustanovení § 46a odst. 5 VeřDr ve znění novelizačního zákona pak ukládá povinnost tomu, kdo podal bezdůvodně žalobu na určení nepřipustnosti prodeje zástavy, nahradit zástavnímu věřiteli škodu, která mu vznikla oddálením prodeje zástavy za dobu od podání žaloby do dne rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci, jestliže zástavní věřitel uplatnil právo na náhradu této škody v průběhu řízení o žalobě před soudem prvního stupně.

V souladu s ustanovením § 1771 odst. 1 NOZ je smlouva Při dražbě uzavřena

---

⁵⁶ Vládní návrh zákona kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva [online] Vláda České republiky, 2013 [cit. 2013-05-07]. Dostupné z [www: <http://eklep.vlada.cz/eklep/getAttachment?id=ma_korn95bmmdm9.docx>](http://eklep.vlada.cz/eklep/getAttachment?id=ma_korn95bmmdm9.docx).

příklepem. Bude-li vydražitelem ve stanovené lhůtě uhrazena cena dosažená vydražením, přechází na něj vlastnictví předmětu dražby k okamžiku udělení příklepu (§ 53 VeřDr).

Případnému protiprávnímu postupu ve veřejné dražbě se zástavní dlužník může bránit podáním návrhu na vyslovení neplatnosti dražby soudem dle § 48 VeřDr. Návrh na určení neplatnosti dražby musí být podán do tří měsíců ode dne konání dražby.

11.2.3. Zpeněžení zástavy podle jiného zákona

Prodej zastaveného podílu podle jiného zákona bude, podle mého názoru, možné provést na základě nově připravovaného zákona o zvláštních řízeních soudních (dále jen ZŘS)⁵⁷ spolu s použitím občanského soudního řádu ve znění připravované novely⁵⁸, jež by měly nabýt účinnosti 1. ledna 2014.

Soudní prodej zástavy se bude i nadále realizovat ve dvou fázích, kdy nejprve v řízení o soudním prodeji zástavy upraveném v § 350 a násl. ZŘS soud nařídí prodej zástavy, doloží-li zástavní věřitel dle § 354 odst. 1 ZŘS zajištěnou pohledávku, zástavní právo k zástavě a kdo je zástavním dlužníkem. Rozhodnutí o nařízení prodeje zástavy je vykonatelné dnem, kterým nabylo právní moci. Takové rozhodnutí je dle § 354 odst. 2 ZŘS závazné pro každého, proti němuž působí podle jiných právních předpisů zástavní právo k předmětné zástavě.

Na základě vykonatelného rozhodnutí o nařízení prodeje zástavy lze dle § 354 odst. 3 ZŘS na návrh zástavního věřitele nařídít výkon rozhodnutí prodejem zástavy. Výkon rozhodnutí prodejem zastavených movitých věcí se dle § 338a odst. 1 OSŘ řídí ustanoveními o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí, nestanoví-li občanský soudní řád jinak. Výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí lze dle § 338a odst. 2 OSŘ nařídít jen prodejem v rozhodnutí označeného podílu.

Jelikož občanský soudní řád obsahuje speciální ustanovení upravující výkon rozhodnutí postižením účasti povinného v korporaci, je zapotřebí zvážit jejich užití při výkonu rozhodnutí o nařízení prodeje zástavy. Podle mého názoru se přiměřeně užije ustanovení § 320ab OSŘ.

---

⁵⁷ Vládní návrh zákona o zvláštních řízeních soudních [online] Vláda České republiky, 2013 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z [www: <http://eklep.vlada.cz/eklep/getAttachment?id=ma_rack95cknwhf.doc>](http://eklep.vlada.cz/eklep/getAttachment?id=ma_rack95cknwhf.doc).

⁵⁸ Vládní návrh zákona kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony [online] Vláda České republiky, 2013 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z [www: <http://eklep.vlada.cz/eklep/getAttachment;jsessionid=95CE9708F05516940FD9347ADF4D1483?id=ma_rack95gcdqe2.doc>](http://eklep.vlada.cz/eklep/getAttachment;jsessionid=95CE9708F05516940FD9347ADF4D1483?id=ma_rack95gcdqe2.doc).

Podle ustanovení § 320ab odst. 1 OSŘ se podíl prodá v dražbě, soud přitom bude postupovat přiměřeně podle § 322 odst. 5, § 328b až 330a OSŘ. Byť zákon připouští postup podle § 320ab odst. 1 OSŘ, je-li podíl volně převoditelný, jsem toho názoru, že se k této podmínce nebude přihlížet, jelikož k zastavení podmíněně převoditelného podílu musely být splněny podmínky, za nichž lze podíl převést.

Dále soud dle § 320ab odst. 2 OSŘ přibere znalce k určení rozhodné ceny podílu. Na základě stejného ustanovení je obchodní společnost povinna poskytnout soudu a znalci informace potřebné k určení ceny podílu.

V souladu s ustanovením § 320ab odst. 3 OSŘ doručí soud dražební vyhlášku společnosti s ručením omezeným. Společnost bez zbytečného odkladu informuje společníky způsobem stanoveným pro svolání valné hromady o doručení dražební vyhlášky a o možnosti nahlédnout do ní v sídle společnosti.

Zúčastní-li se dražby jiný společník a učiní-li s jinými dražiteli stejné nejvyšší podání, udělí se mu dle § 320ab odst. 4 OSŘ příklep.

V souladu s ustanoveními § 320ab odst. 6 OSŘ spolu s § 1771 odst. 1 NOZ je smlouva při dražbě uzavřena příklepem.

11.2.4. Oznámení o změně způsobu výkonu zástavního práva

V souladu s ustanovením § 1365 odst. 2 NOZ může zástavní věřitel během výkonu zástavního práva změnit jeho způsob výkonu (dále jen změna způsobu výkonu) tak, že přikročí ke zpeněžení zástavy ve veřejné dražbě nebo ji zpeněží podle jiného zákona, přestože si smluvní strany ujednali jiný způsob zpeněžení zástavy. V takovém případě však musí zástavní věřitel včas v písemné formě oznámit změnu způsobu výkonu zástavnímu dlužníkovi.

Na rozdíl od oznamovací povinnosti zástavního věřitele o započítání výkonu zástavního práva, kterou má i vůči společníkům společnosti s ručením omezeným, není zástavní věřitel povinen oznamovat jim změnu způsobu výkonu. Přestože se mi jeví rozumné, aby zástavní věřitel oznámil změnu způsobu výkonu i ostatním společníkům, domnívám se, že uložení takové povinnosti bez opory v zákoně by se jednalo o protiústavní uložení povinnosti (Čl. 4 odst. 1 listiny základních práv a svobod). Proto de lege ferenda by bylo vhodné oznamovací povinnost zástavního věřitele o změně způsobu výkonu zástavního práva rozšířit i vůči společníkům.

Z dikce citovaného ustanovení § 1365 odst. 2 NOZ doslovným výkladem obratu

„kdykoli během výkonu zástavního práva“, podle mého názoru, vyplývá, že zástavní věřitel musí nejprve činit právní jednání směřující ke zpeněžení zástavy smluveným způsobem. K tomuto závěru mě také vede již zmíněné ustanovení § 1359 odst. 1 NOZ, jež upřednostňuje zpeněžení zástavy smluveným způsobem před prodejem ve veřejné dražbě, nebo podle jiného zákona.

Sjednají-li si strany způsob výkonu zástavního práva bez pozbytí vlastnictví, domnívám se, že zástavní věřitel nebude moci přistoupit ke zpeněžení zástavy ve veřejné dražbě či k prodeji podle jiného zákona, protože § 1365 odst. 2 NOZ takový postup umožňuje jen v případě ujednání o způsobu zpeněžení zástavy.

11.3. Naložení s výtěžkem zpeněžení zástavy

Z výtěžku zpeněžení zástavy se dle § 1368 odst. 1 NOZ hradí zajištěná pohledávka včetně příslušenství a nákladů, na jejichž náhradu má zástavní věřitel právo dle § 1359 odst. 1 NOZ.

Vázne-li na zástavě více zástavních práv a převyšuje-li výtěžek z prodeje zástavy pohledávku včetně příslušenství a nákladů, uloží zástavní věřitel, který zástavu zpeněžil, dle ustanovení § 1374 odst. 2 NOZ přebytek do soudní úschovy ve prospěch ostatních zástavních věřitelů a zástavního dlužníka. V souladu s citovaným ustanovením se mohou zástavní věřitelé a zástavní dlužník dohodnout na jiném způsobu uložení přebytku.

Věřitelé ostatních pohledávek, kterým svědčí zástavní právo, se dle § 1374 odst. 3 NOZ uspokojí z přebytku podle pořadí rozhodujícího pro uspokojení zástavních práv.

Vykoná-li zástavní právo jiný zástavní věřitel než přednostní, uspokojí se Dle § 1375 odst. 3 NOZ a § 1374 odst. 3 NOZ ostatní zástavní věřitelé, jejichž právo na uspokojení následuje po pořadí věřitele, který vykonává zástavní právo, z přebytku podle pořadí rozhodujícího pro uspokojení zástavních práv.

Hyperocha, která zbude po uspokojení všech zástavních věřitelů, se dle § 1374 odst. 3 NOZ vydá zástavnímu dlužníkovi.

Po zpeněžení zástavy je zástavní věřitel dle § 1369 NOZ povinen bez zbytečného odkladu podat zástavnímu dlužníkovi v písemné formě zprávu, ve které uvede údaje o prodeji zástavy a nákladech s ním spojených, jakož i o jiných nákladech, na jejichž náhradu má zástavní věřitel právo, o výtěžku z prodeje a jeho použití.

11.4. Subsidiární způsoby výkonu zástavního práva

Významnou odchylkou od obecné úpravy zástavního práva je zakotvení dvou způsobů výkonu zástavního práva, jež mohou být zástavním věřitelem využity po jeho neúspěšném pokusu o zpeněžení zastaveného podílu.

Oběma subsidiárním způsobům výkonu zástavního práva je společné to, že záleží zcela na vůli zástavního věřitele, zda některý z nich využije.

11.4.1. Výkon společnických práv

Nebylo-li ujednáno, že zástavní věřitel nabývá zastavený podíl okamžikem, kdy byl jeho pokus o zpeněžení podílu při výkonu zástavního práva neúspěšný,⁵⁹ může zástavní věřitel dle ustanovení § 1326 NOZ od tohoto okamžiku vykonávat společnická práva spojená s podílem.

Shora již bylo řečeno, že dle § 31 ZOK představuje podíl účast společníka v obchodní korporaci a práva a povinnosti z této účasti plynoucí. Přistoupí-li zástavní věřitel k výkonu společnických práv dle § 1326 věta druhá NOZ, bude moci vykonávat veškerá práva, majetková i nemajetková, spojená s podílem. Protože zástavní dlužník bude vykonávat jen své společnické povinnosti, hovoříme o holém vlastnictví (nuda proprietate).⁶⁰ Vzhledem k tomu, že již na základě ustanovení § 1324 odst. 1 NOZ nabývá zástavní věřitel okamžikem dospělosti pohledávky právo na peněžitá a jiná věcná plnění vyplývající z účasti na korporaci až do výše zajištěného dluhu, je význam oprávnění vykonávat společnická práva dle § 1326 NOZ především v oprávnění vykonávat práva nemajetkové povahy.

S ohledem na skutečnost, že zástavní věřitel musel před oním pokusem o zpeněžení zástavy splnit zákonem uloženou oznamovací povinnost (§ 1362 NOZ), jsem toho názoru, že již nebude zapotřebí komukoli oznamovat započetí výkonu společnických práv, a tak postačí započetí jejich faktického vykonávání.⁶¹

Skutečnost, že zástavní věřitel započal vykonávat společnická práva ve smyslu § 1326 NOZ se sice do obchodního rejstříku nezapisuje, podle staršího rozhodnutí

---

⁵⁹ Viz kapitola 6.3.4. Ujednání o subsidiárním nabytí vlastnictví zástavy.

⁶⁰ Srov. ČERNÁ, S. Lze štěpit práva k obchodnímu podílu?. in ČERNÁ, S. Pocta Stanislavu Plívovi k 75. narozeninám. Praha : ASPI, Wolters Kluwer, 2008. str. 72.

⁶¹ Srov. VYMAZAL, L. Výkon zástavního práva k obchodnímu podílu. Obchodněprávní revue. 2011, č. 4.

Nejvyššího soudu⁶² by však měl být pro ochranu třetích osob dostačující sám fakt, že podíl ve společnosti je zastaven, kterýžto fakt se do obchodního rejstříku zapisuje. Nová právní úprava navíc rozšiřuje okruh zapisovaných údajů do obchodního rejstříku o informaci o započetí výkonu zástavního práva, proto každá osoba, disponující alespoň obecnou mírou obezřetnosti, musí při takovém zápisu vycházet z toho, že existuje možnost, že zástavní věřitel vykonává společnická práva a v konkrétním případě si ověřit, zda je společník, jehož obchodní podíl je zastaven, oprávněn vykonávat práva spojená se zastaveným podílem.

Jelikož vlastnické právo zástavního dlužníka k podílu nezaniklo, pouze výkon společnických práv vykonává zástavní věřitel a to maximálně po dobu trvání zástavního práva, může, podle mého názoru, zástavní věřitel vykonávat společnická práva jen způsobem pro zástavního dlužníka neškodným (analogicky § 1356 odst. 2 NOZ). I při tomto způsobu výkonu zástavního práva musí zástavní věřitel dbát nejen vlastních zájmů, jež se vyčerpávají uspokojením zajištěné pohledávky s příslušenstvím, ale také zájmu zástavního dlužníka. Proto, jak se domnívám, musí zástavní věřitel při výkonu společnických práv jednat s péčí řádného hospodáře. K tomuto závěru mě vede jednak podobnost situace s institutem správy cizího majetku, při níž je správce cizího majetku dle § 1411 NOZ povinen vykonávat svou působnost a plnit povinnosti s péčí řádného hospodáře, ale také uložení povinnosti zástavnímu věřiteli pečovat o zástavu, která mu byla odevzdána, jako řádný hospodář (§ 1356 odst. 1 NOZ).

11.4.2. Převod podílu na úhradu dluhu

Druhým způsobem uspokojení se ze zástavy po neúspěšném pokusu o zpeněžení zástavy je dle § 1327 NOZ právo zástavního věřitele domáhat se na zástavním dlužníku, aby na něj převedl svůj zastavený podíl.

Nová právní úprava institutu převodu podílu na úhradu dluhu odstraňuje nutnost součinnosti zástavního dlužníka, kdy, podle ustanovení § 117a odst. 7 ObchZ, se zástavní věřitel mohl se zástavcem na převodu obchodního podílu dohodnout.

Podle nového občanského zákoníku se tak bude moci zástavní věřitel dle § 1327 odst. 1 NOZ domáhat na zástavním dlužníku, aby na něho za obvyklých obchodních podmínek převedl zastavený podíl na úhradu dluhu. K uplatnění práva domáhat se

---

⁶² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 10. 2006, sp.zn. 29 Odo 824/2006.

převodu podílu na úhradu dluhu zákonodárce stanovil preklusivní lhůtu dlouhou jeden měsíc plynoucí od neúspěšného pokusu o prodej zastaveného podílu.

Nepřevede-li zástavní dlužník podíl zástavnímu věřiteli do jednoho měsíce ode dne, kdy byl k tomu vyzván, může se zástavní věřitel dle § 1327 odst. 2 NOZ domáhat, aby obsah smlouvy určil soud.

Z nové právní úpravy je zjevné, že posiluje pozici zástavního věřitele, který již není závislý na součinnosti zástavního dlužníka, ale zároveň vyžaduje, aby zástavní věřitel své zájmy hájil bezodkladně.

Nebude-li se zástavní věřitel po neúspěšném pokusu o prodej zástavy domáhat převodu podílu na úhradu dluhu, nebo promešká stanovené lhůty, stále mu bude svědčit právo vykonávat společnická práva dle § 1326 NOZ a právo na peněžitá a jiná věcná plnění vyplývající z účasti na korporaci až do výše zajištěného dluhu (§ 1324 odst. 1 NOZ).

11.5. Osud ostatních zástavních práv

Vykoná-li zástavní věřitel zástavní právo, které je první v pořadí rozhodném pro uspokojení zástavních práv (dále jen „přednostní zástavní věřitel“), přechází zástava dle ustanovení § 1374 odst. 1 NOZ na nabyvatele nezatížená dalšími zástavními právy.

Vykoná-li však zástavní právo jiný zástavní věřitel než přednostní, v souladu s ustanovením § 1375 odst. 1 NOZ přechází na nabyvatele zástava zatížená zástavními právy těch zástavních věřitelů, jejichž právo na uspokojení předchází jeho pořadí. O přechodu zástavy včetně zatížení tento zástavní věřitel nabyvatele zástavy včas poučí.

Nový občanský zákoník v § 1375 odst. 2 NOZ ukládá zástavnímu věřiteli, který vykonává své zástavní právo, a nabyvateli zástavy zajistit zápis změny v osobě zástavního dlužníka v obchodním rejstříku, vyžaduje-li se takový zápis ke vzniku zástavního práva, jinak škodu tím způsobenou nahradí.

12. Důvody zániku zástavního práva k podílu

Existence zástavního práva je spojena s trváním pohledávky (§ 1376 NOZ) byť promlčené (§ 615 odst. 1 NOZ).

Za trvání pohledávky může zástavní právo zaniknout jen z důvodů v zákoně uvedených, které jsou upraveny zejména v § 1377 odst. 1 NOZ. Při zastavení podílu ve společnosti s ručením omezeným přichází v úvahu zánik zástavního práva uplynutím doby, na kterou bylo zřízeno (§ 1377 odst. 1 písm. e) NOZ), složením zástavcem nebo zástavním dlužníkem zástavnímu věřiteli ceny zastaveného podílu (§ 1377 odst. 1 písm. d) NOZ), nebo zánikem zástavy (§ 1377 odst. 1 písm. a) NOZ).

Zanikne-li obchodní podíl, zanikne i dle ustanovení § 1377 odst. 1 písm. a) NOZ zástavní právo k němu. K zániku obchodního podílu dojde buď v případě zrušení společnosti s ručením omezeným, nebo rozhodne-li valná hromada o snížení základního kapitálu o vklad společníka, jehož účast na společnosti zanikla jinak než převodem obchodního podílu (§ 215 odst. 1 ZOK).

V obou případech zániku podílu vznikne společníkovi právo na podíl na likvidačním zůstatku (§ 37 odst. 1 ZOK) nebo na vypořádací podíl (§ 213 odst. 2 ZOK). Jsem toho názoru, že ani jedno z těchto práv nelze chápat jako novou věc, v níž se zaniklý podíl přeměnil, a tudíž obě zmíněná práva nebudou ze zákona zatížena zástavním právem (§ 1350).

Jelikož má zástavní věřitel právo žádat doplnění jistoty jen zavíní-li zástavní dlužník její snížení (§ 1353 NOZ), jsem toho názoru, že by smluvní strany měly v zájmu zástavního věřitele zvážit zřízení budoucího zástavního práva (§ 1341 odst. 1 ZOK) k pohledávce na podíl na likvidačním zůstatku či na vypořádací podíl.

Nový občanský zákoník také v § 1377 odst. 1 písm. b) uvádí jako důvod zániku zástavního práva jednostranné právní jednání, jímž se zástavní věřitel vzdá zástavního práva. Oproti starému občanskému zákoníku však už nestanoví, v jaké formě má být takové jednání vyjádřeno.⁶³ Jelikož nový občanský zákoník vyžaduje pro zástavní smlouvu, jejímž předmětem je podíl v korporaci, písemnou formu (§ 1314 odst. 1 NOZ), lze dle ustanovení § 564 NOZ její obsah změnit projevem vůle v téže nebo přísnější formě. Proto se domnívám, že i vzdání se zástavního práva bude muset být učiněno v písemné nebo přísnější formě.

---

⁶³ Srov. § 170 odst. 1 písm. c) OZ.

Nový civilní kodex sice neuvádí dohodu smluvních stran jako důvod zániku zástavního práva, přesto bude moci být zástavní právo zrušeno dohodou mezi zástavním věřitelem a zástavním dlužníkem či zástavcem.

Vázne-li na zástavě více zástavních práv, může také dojít k zániku zástavních práv, jež jsou v pořadí následujícím po zástavním právu zástavního věřitele, který přistoupí k výkonu zástavního práva, okamžikem přechodu zastaveného podílu na nabyvatele, a to aniž by v pořadí následující zástavní věřitelé museli být uspokojeni (§ 1374 odst. 1 NOZ a § 1375 odst. 1 a odst. 3 NOZ).

Zástavní právo k podílu ve společnosti s ručením omezeným také dle § 43 ZPOS zaniká, jestliže dochází ke změně právní formy na společnost nebo družstvo, na nichž podíl nemůže být zástavou.

Konečně bylo-li zástavní právo zřízeno rozhodnutím kompetentního správního úřadu, v souladu s ustanoveními § 170 odst. 5 DŘ a § 104i odst. 7 OPSZ zaniká zástavní právo rovněž právní mocí rozhodnutí, kterým kompetentní správní úřad ruší zástavní právo, nebo zrušením rozhodnutí, kterým bylo zástavní právo zřízeno.

13. Výmaz zástavního práva z obchodního rejstříku

Přestože je dle § 1322 odst. 1 NOZ vznik zástavního práva k podílu spojen se zápisem do obchodního rejstříku, tak samo přetrvávání zápisu po zániku zástavního práva má jen informativní charakter. Přetrvávání zápisu v obchodním rejstříku je však dle § 1378 NOZ závadou vážnoucí na zástavě.

Po zániku zástavního práva k podílu je na základě ustanovení § 1379 odst. 1 NOZ zástavní věřitel povinen bez zbytečného odkladu podat návrh na jeho výmaz. To neplatí v případě, že si strany ujednaly, že zástavní věřitel o výmaz zástavního práva nepožádá nebo vlastník požádal o zápis uvolněného zástavního práva.

K podání návrhu na výmaz údaje o zástavním právu má také dle § 1379 odst. 2 NOZ právo zástavní dlužník. Nezaniklo-li však zástavní právo uplynutím doby, na kterou bylo sjednáno, je zástavní dlužník povinen prokázat zánik zástavního práva listinou potvrzenou zástavním věřitelem nebo rozhodnutím soudu nebo jinou veřejnou listinou. Nepotvrdí-li zástavní věřitel zástavnímu dlužníkovi na jeho žádost zánik zástavního práva, nahradí škodu z toho vzniklou.

Navrhovatel v návrhu musí požadovat výmaz údaje o zastavení obchodního podílu a k návrhu je povinen dle § 1379 odst. 2 NOZ přiložit listiny potvrzující zánik zástavního práva.

Teoreticky také může rejstříkový soud podle § 78 odst. 1 ZVR za účelem dosažení shody mezi zápisem v obchodním rejstříku a skutečným stavem zahájit řízení i bez návrhu.

Rejstříkový soud dle § 93 odst. 1 ZVR o zápisu rozhoduje usnesením a nemusí nařídit jednání. Soud zápis provede, aniž by o tom vydával rozhodnutí, dojde-li k zániku zástavního práva na základě rozhodnutí soudu nebo správního úřadu (§ 81 ZVR), nebo neprovede-li soud zápis do rejstříku a ani o návrhu nerozhodne nejpozději do pěti pracovních dnů (§ 98 odst. 1 ZVR). V takovém případě soud vyrozumí účastníky řízení tím, že jim zašle výpis z rejstříku obsahující tento zápis (§ 102 ZVR).

14. Zastavení podílu komanditisty

I po nabytí účinnosti zákona č. 370/2000 Sb., jímž byl do obchodního zákoníku doplněn § 117a upravující odchylky od obecné úpravy zástavního práva při zastavení obchodního podílu, zůstalo nejasné, zda lze zastavit podíl komanditisty v komanditní společnosti.

Literatura⁶⁴ se přiklonila k závěru, že taková dispozice s podílem komanditisty možná není, jelikož jednak podíl komanditisty nebyl uveden ve výčtu způsobilých předmětů zástavního práva (§ 153 odst. 1 OZ), a zadruhé právní úprava obchodního rejstříku nepočítala se zápisem takového práva.

Nový občanský zákoník ve svém § 1320 odst. 1 hovoří obecně o podílu v korporaci a zastavitelnost takového podílu spojuje, stejně jako zákon o obchodních korporacích ve svém § 32 odst. 3, s jeho převoditelností.

V souladu s § 119 ZOK se na komanditní společnost přiměřeně použijí ustanovení o veřejné obchodní společnosti, nestanoví-li společná ustanovení části druhé zákona o obchodních korporacích a ustanovení upravující komanditní společnost něco jiného. Ustanovení § 116 ZOK zakazuje převod podílu společníka ve veřejné obchodní společnosti, ale zároveň ustanovení § 123 ZOK říká, že se mají přiměřeně použít ustanovení o převoditelnosti podílu ve společnosti s ručením omezeným.

Z ustanovení § 119 ZOK je zjevné, že právní úprava komanditní společnosti obsažená v zákoně o obchodních korporacích opouští vazbu na společnost s ručením omezeným v postavení komanditisty, a tím se přiklání k osobní povaze této společnosti. Proto se domnívám, že ustanovení § 123 ZOK lze vztáhnout jen na podíl komanditisty. Tomu nasvědčuje i skutečnost, že podíl komanditisty je oproti podílu komplementáře charakterizován také kvantitativní stránkou (§ 120 odst. 1 ZOK) obdobně jako podíl společníka společnosti s ručením omezeným (§ 133 ZOK). Jelikož si jsou oba podíly co do obsahu pojmu podobné, jsem toho názoru, že úmyslem zákonodárce bylo umožnit převoditelnost jen podílu komanditisty.

---

⁶⁴ Srov. GREGOROVÁ, R.; TYRNER, M. Zastavení obchodního podílu. Právní rozhledy. 1997, č. 2.; MATĚJKOVÁ, M. Spoluvlastnický a obchodní podíl jako předmět zástavního práva. Právní rádce. 1998, č. 9.; opačně SLOVÁKOVÁ, Z. K zastavení obchodního podílu, podílu komanditisty a podniku. Právo a podnikání. 2002, č. 3.

Shrnu-li výše uvedené závěry, tak podle nové soukromoprávní úpravy bude možné dát do zástavy podíl komanditisty v komanditní společnosti. Totéž se i píše v důvodové zprávě k zákonu o obchodních korporacích, ta však neuvádí ustanovení zákona, o něž takový závěr opírá.⁶⁵

---

⁶⁵ HAVEL, B. a kol. Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem. Ostrava : Sagit, 2012. str. 76.

Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zaměřil především na analýzu právní úpravy zástavního práva k podílu v korporaci obsažené v novém občanském zákoníku publikovaném ve sbírce zákonů pod č. 89/2012.

Přesto, pro komplexní zpracování tématu, jsem v první kapitole popisně shrnul vývoj zpracovávaného institutu od roku 1906, kdy byl přijat zákon o společnostech s ručením omezeným. Vzhledem k omezenému rozsahu práce jsem se jen stručně věnoval současně účinné právní úpravě zástavního práva k obchodnímu podílu obsažené v § 117a obchodního zákoníku, kdy jsem se snažil zaměřit na nejpalčivější problémy, jež v práci citovaná literatura vyzdvihla.

Mezi největší slabiny právní úpravy obsažené v obchodním zákoníku jsem zařadil jednak nejasný vztah zastavitelnosti obchodního podílu s jeho převoditelností, který nereflektuje dva druhy převodů obchodního podílu, na jiného společníka a na extranea. Není tak zcela jasné, jaké všechny podmínky musí být splněny, aby bylo zástavní právo k obchodnímu podílu platně zřízeno. Další výkladové problémy činí úprava realizace zástavního práva, kdy obchodní zákoník zástavnímu věřiteli umožňuje volbu mezi zpeněžením zástavy ve veřejné dražbě nebo v obchodní veřejné soutěži, jejíž využití je pro zástavního věřitele výhodnější, jelikož nepotřebuje exekuční titul, jako tomu je u veřejné dražby.

Od třetí kapitoly jsem se věnoval právní úpravě podílu ve společnosti s ručením omezeným a zástavního práva, jenž jsou obsaženy v novém civilním kodexu a v zákoně o obchodních korporacích. Z dikce zákona o obchodních korporacích je zjevné, že se na obsahu institutu podílu ve společnosti s ručením omezeným příliš nemění.

Významnou novinkou v předpokladech zastavitelnosti podílu, jimiž jsem se zabýval v páté kapitole je možnost omezit, nebo dokonce zakázat zastavení podílu společenskou smlouvou. Oproti úpravě obsažené v obchodním zákoníku je nově opuštěn zákaz opětovného zastavení podílu za trvání na něm váznoucího zástavního práva.

Za interpretačně problematické ustanovení považuji § 1326 NOZ, podle něhož si strany mohou ujednat, že vlastnické právo k podílu přechází na zástavního věřitele okamžikem neúspěšného pokusu o prodej zástavy. Jsem toho názoru, že až rozhodovací

činnost soudů ukáže, zda skutečně bude možné de facto sjednat propadnou zástavu, byť jako subsidiární způsob výkonu zástavního práva.

Naopak lze ocenit možnost danou stranám zástavního práva sjednat si způsob, jakým se zástavní věřitel v případě nesplnění jeho pohledávky řádně a včas uspokojí ze zástavy.

Nový civilní kodex věnuje mnohem více prostoru úpravě postupu při zpeněžení zástavy. Významnou, a podle mého názoru žádoucí, novinkou je oznamovací povinnost zástavního věřitele o započetí výkonu zástavního práva. V případě výkonu zástavního práva k podílu v korporaci se oznamuje započetí výkonu zástavního práva nejen zástavnímu dlužníkovi a popřípadě dalším zástavním věřitelům s přednostním právem, ale také všem společníkům společnosti.

Nová právní úprava také přesněji formuluje právo zástavního věřitele po neúspěšném pokusu o zpeněžení zástavy požadovat na zástavním dlužníkovi, aby na něj převedl zastavený podíl za obvyklých obchodních podmínek. Tedy oproti stávající úpravě již není zapotřebí dohody stran.

Shrnu-li závěry prezentované v této diplomové práci do jednoho odstavce, tak nový občanský zákoník dává velký prostor pro odchylná či konkretizující ujednání stran zástavního práva v jimi uzavírané smlouvě, zároveň však zvyšuje ochranu zástavního dlužníka před svévolí zástavního věřitele. Novinkou je také přípustnost zastavení podílu komanditisty v komanditní společnosti.

Jelikož však v době, kdy jsem psal svou diplomovou práci, nebyl dostatek literatury, jež by se týkala nové právní úpravy institutu zástavního práva k podílu v korporaci, byl jsem nucen své závěry podložit starší literaturou a jazykovým, zejména doslovným, výkladem v práci uvedených zákonů.

Seznam použité literatury

1. BARTOŠÍKOVÁ, M. in Ještě k převodu obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným na jiného společníka. Právní praxe v podnikání. 1996 , č. 1.
2. BARTOŠÍKOVÁ, M.; ŠTENGLOVÁ, I. Společnost s ručením omezeným. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006.
3. BREJŠKOVÁ, L.; MAGLIA, M. K vybraným otázkám zástavního práva po novele. Právní rozhledy. 2003, č. 2.
4. CINKAJZL, V. K zástavnímu právu v daňovém řízení po nabytí účinnosti zákonů č. 367/2000 Sb. a č. 317/2001 Sb. Poradce. 2003, č. 12.
5. ČECH, P. K převodu obchodního podílu. Právní rádce. 2007, č. 11.
6. ČECH, P. K některým úskalím převodu obchodního podílu II. Právní rádce. 2007, č. 6.
7. ČERNÁ, S. Lze štěpit práva k obchodnímu podílu?. in ČERNÁ, S. Pocta Stanislavu Plívovi k 75. narozeninám. Praha : ASPI, Wolters Kluwer, 2008.
8. DĚDIČ, J.: in Obchodní zákoník, Komentář. Díl II., Praha : Polygon, 2002.
9. DĚDIČ, J. in Obchodní zákoník, komentář. Praha : Prospektrum, 1997.
10. DVOŘÁK, T. Společnost s ručením omezeným. 3., přepracované vydání. Praha : ASPI- Wolters Kluwer ČR, 2008.
11. DVOŘÁK, T. Vypořádání společného obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným. Právní fórum. 2010, č. 11.
12. ELIÁŠ, K. a kol. Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem. Ostrava : Sagit, 2012.
13. ELIÁŠ, K. Obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným. Bulletin advokacie. 1996, č. 8.
14. ELIÁŠ, K. K otázce zastavení obchodního podílu. Právo a podnikání. 1994, č. 2.
15. ELIÁŠ, K. in Valná hromada společnosti s.r.o. Právník. 1994, č. 12.
16. ELIÁŠ, K. Společný obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným. Obchodní právo. 1996, č. 3.
17. ELIÁŠ, K. Věc. Pozitivistická studie. Právník. 1992, č. 8.
18. GREGOROVÁ, R.; TYRNER, M. Zastavení obchodního podílu. Právní rozhledy. 1997, č. 2.

19. GRULICH, T. Obchodní podíl v s.r.o.a zástavní právo. Právní rádce. 1998, č. 2.
20. HAVEL, B. a kol. Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem. Ostrava : Sagit, 2012.
21. HRUŠÁKOVÁ, M. a kol. Zákon o rodině, zákon o registrovaném partnerství. komentář. 4. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009.
22. CHALUPA, R. K úpravě zástavního práva. Obchodní právo. 1996, č. 4.
23. JANKOVSKÁ, M. Úvaha o zástavním právu k obchodnímu podílu. Právo a podnikání. 1993, č. 11.
24. JEDLIČKA, M. Právní úprava zástavního práva dle nového občanského zákoníku. Právní fórum. 2012, č. 8.
25. KAVALEC, J.; MUSÍLEK, R. Obchodní zákoník. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007.
26. KLVAČOVÁ, K. Obchodní podíl po novele. Obchodní právo. 2001, č. 6.
27. KOPÁČ, L.; ŠVESTKA, J. Obchodní podíl - bezpodílové spoluvlastnictví manželů a zástavní právo. Právní rozhledy. 1996, č. 9.
28. MATĚJKOVÁ, M. Spoluvlastnický a obchodní podíl jako předmět zástavního práva. Právní rádce. 1998, č. 9.
29. OHEROVÁ, J. a kol. Anglicko – Český právní slovník. 4. vydání. Praha : Linde, 2010.
30. PAŘÍZEK, I. Obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným a společné jmění manželů. Právní rozhledy. 2001, č. 8.
31. PEJŠEK, V. Vypořádání některých tzv. "ostatních majetkových práv" ze společného jmění manželů. Právní rádce. 2005, č. 7.
32. PELIKÁNOVÁ, I. Komentář k obchodnímu zákoníku. 2.díl. Praha : Linde, 1995.
33. PELIKÁNOVÁ, I.; KOBLIHA, I. Komentář k obchodnímu zákoníku. I. Díl. Praha : Linde, 1995.
34. PÝCHA, P. Zástavní právo k obchodnímu podílu. Právo a podnikání. 1994, č. 2.
35. PIECHOWICZOVÁ, L. Propadná zástava dle nového občanského zákoníku. Právní fórum. 2012, č. 8.
36. PLÍVA, S. K Zástavnímu právu k obchodnímu podílu. in ŠTENGLOVÁ, I. Pocta Miloši Tomsovi k 80. narozeninám. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006.

37. POKORNÁ, J. in Několik poznámek k převodu obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným. Obchodní právo. 1994, č. 10.
38. POKORNÁ, J. Několik poznámek k zástavnímu právu k obchodnímu podílu. Právo a podnikání. 1994, č. 2.
39. POKORNÁ, J. in Kurs obchodního práva, Právnické osoby jako podnikatelé. 3.vydání. Praha : C.H.Beck, 2001.
40. POKORNÁ, J. K vymezení pojmu obchodní podíl. Právník. 1995, č. 9.
41. PULCOVÁ, M. Využití zajišťovacích institutů dle zákona č. 337/1992 Sb. o správě daní a poplatků. Konkurzní noviny. 2005, č. 5.
42. ROUČEK, F.; SEDLÁČEK, J. a kol. Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Repr. pův. vyd. z r. 1935. Praha: Codex Bohemia, 1998.
43. SEDLÁČEK, J. Vlastnické právo Komentář k § 353 o.z.o.; Původní nebo upravené texty pro ASPI, [Program] ASPI pro Windows, verze 13+, aktualizace z 01.01.2013 [cit. 02.01.2013].
44. SLOVÁKOVÁ, Z. K zastavení obchodního podílu, podílu komanditisty a podniku. Právo a podnikání. 2002, č. 3.
45. ŠROTÝŘ, J. Zajištění pohledávek a souvislost s daňovým řízením. Poradce. 2004, č. 3.
46. ŠTENGLOVÁ, I. in Obchodní zákoník. komentář. 10. vydání. Praha :C.H.Beck, 2005.
47. ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA, S.; TOMSA, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 13. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010.
48. ŠTENGLOVÁ, I. Přehled judikatury ve věcech zajištění závazků. Praha : ASPI, a. s., 2007.
49. TINTĚRA, T. Otazníky nad promlčením zástavního práva. Právní fórum. 2012, č. 8.
50. VÍGHOVÁ, V. Nová právní úprava společnosti s ručením omezeným v zákoně o obchodních korporacích. Daně a právo v praxi. 2012, č. 10.
51. VŠETEČKA, P. K pojmu obecný správce daně ve správním řádu. Daňová a hospodářská kartotéka. 2007, č. 17.
52. VYMAZAL, L. K některým otázkám zastavitelnosti obchodního podílu. Obchodněprávní revue. 2011, č. 7.

53. VYMAZAL, L. Výkon zástavního práva k obchodnímu podílu. Obchodněprávní revue. 2011, č. 4.
54. VYMAZAL, L. Zástavní právo (§ 152- § 172 občanského zákoníku) – podrobný komentář k jednotlivým ustanovením včetně vybrané judikatury. 1. vydání. Praha : Linde, 2012.

Seznam použité judikatury

1. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 8. 8. 2006, sp. zn. IV. ÚS 383/05
2. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 1. 8. 2006, sp. zn. II. ÚS 349/2003
3. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 13. 6. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 75/04
4. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 5. 2. 2004, sp. zn. II. ÚS 624/2002
5. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 26. 8. 2003, sp. zn. I. ÚS 437/02
6. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 30. 11. 2001, sp. zn. IV. ÚS 182/01
7. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 28. 8. 2001, sp. zn. IV. ÚS 112/2001
8. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. 12. 2000, sp. zn. III. ÚS 317/2000
9. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 19. 10. 1999, sp. zn. I. ÚS 265/98
10. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3581/2010
11. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 392/2010
12. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2009, sp. zn. 29 Cdo 673/2008
13. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2009, sp. zn. 20 Cdo 2733/2007
14. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2009, sp. zn. 29 Cdo 686/2007
15. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2845/2007
16. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3864/2008
17. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2008, sp. zn. 22 Cdo 2408/2007
18. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 8. 10. 2008, sp. zn. 22 Cdo 952/2007
19. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2008, sp. zn. 29 Cdo 2287/2008
20. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2008, sp. zn. 22 Cdo 924/2008
21. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2008, sp. zn. 29 Cdo 322/2008
22. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 2008, sp. zn. 22 Cdo 1295/2007
23. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2007, sp. zn. 29 Odo 346/2006
24. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3. 10. 2007, sp. zn. 29 Odo 794/2006
25. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2007, sp. zn. 22 Cdo 20/2007
26. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2007, sp. zn. 29 Odo 1216/2005
27. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. 8. 2007, sp. zn. 29 Odo 1028/2006
28. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2007, sp. zn. 29 Odo 1017/2005
29. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2007, sp. zn. 29 Odo 387/2006
30. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2007, sp. zn. 29 Odo 894/2006

31. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2007, sp. zn. 29 Odo 460/2005
32. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2007, sp. zn. 29 Odo 1278/2005
33. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 850/2006
34. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 10. 2006, sp.zn. 29 Odo 824/2006
35. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2006, sp. zn. 29 Odo 251/2006
36. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2006, sp. zn. 29 Odo 1017/2005
37. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2006, sp. zn. 29 Odo 221/2005
38. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 3. 2006, sp. zn. 29 Odo 1571/2005
39. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 2. 2006, sp.zn. 29 Odo 1241/2004
40. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 2.2006, sp. zn. 29 Odo 970/2005
41. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. 29 Odo 1007/2005
42. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 1.2006, sp. zn. 22 Cdo 103/2005
43. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2005, sp. zn. 29 Odo 1339/2004
44. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2005, sp. zn. 29 Odo 393/2005
45. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2005, sp. zn. 29 Odo 28/2005
46. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2005, sp. zn. 29 Odo 582/2005
47. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2005, sp. zn. 26 Cdo 2440/2004
48. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2005, sp. zn. 22 Cdo 1781/2004
49. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004
50. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2004, sp. zn. 29 Odo 414/2003
51. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. 11. 2003, sp. zn. 26 Cdo 501/2003
52. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. 11. 2002, sp. zn. 31 Cdo 2428/2000
53. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2002, sp. zn. 29 Odo 314/2001
54. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2002, sp. zn. 29 Odo 791/2001
55. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2002, sp. zn. 29 Odo 264/2001
56. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 4. 4. 2002, sp. zn. 21 Cdo 957/2001
57. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. 6. 2001, sp. zn. 30 Cdo 257/2001
58. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2000, sp. zn. 22 Cdo 536/2000
59. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2000, sp. zn. 32 Cdo 97/2000
60. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 4. 4. 2000, sp. zn. 29 Cdo 2811/99
61. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. 3. 2000, sp. zn. 31 Cdo 2851/99
62. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 12. 1999, sp. zn. 2 Cdon 2060/97

63. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 1. 1999, sp. zn. 1 Odon 101/97
64. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 1998, sp. zn. 25 Cdo 1650/98
65. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. 10. 1998, sp. zn. 1 Odon 110/97
66. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 4. 1998, sp. zn. 2 Cdon 1652/97
67. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 3. 1998, sp. zn. 2 Odon 46/97
68. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 8. 1997, sp. zn. 1 Odon 36/97
69. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 1997, sp. zn. 2 Cdon 386/96
70. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 3. 1997, sp. zn. 1 Odon 61/96
71. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 10. 1943, sp. zn. R II 170/43
72. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 10. 2004, sp. zn. 1 Afs 26/2004
73. Rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci ze dne 31. 1. 1996, sp. zn. 3 Cmo 96/96
74. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 12. 2000, sp. zn. 7 Cmo 783/2000
75. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 12. 2005, sp. zn. 7 Cmo 519/2005
76. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 8. 2003, sp. zn. 14 Cmo 41/2003
77. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 9. 2001, sp. zn. 7 Cmo 691/2000
78. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 9. 2001, sp. zn. 7 Cmo 591/2000
79. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 1. 1996, sp. zn. 3 Cmo 96/95
80. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 7. 1995, sp. zn. 7 Cmdo 9/94
81. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 3. 1995, sp. zn. 7 Cmo 120/94
82. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 9. 1994, sp. zn. 5 Cmo 33/94
83. Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 29. 11. 1993, sp. zn. 33 Ca 193/93
84. Rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 5. 1995, sp. zn. 37 Co 399/95
85. Rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 20. 3. 2002, sp. zn. 30 Ca 149/2001
86. Rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 10. 2000, sp. zn. 19 C 261/2000

Abstrakt

Zástavní právo k obchodnímu podílu

Hlavním cílem mé diplomové práce "Zástavní právo k obchodnímu podílu" je analyzovat ustanovení nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích, které byly přijaty na jaře roku 2012. Oba zákony nabudou účinnosti dne 1. ledna 2014.

Nejprve shrnuji historický vývoj této problematiky od roku 1906, kdy byl na našem území přijat první zákon o společnosti s ručením omezeným. Následně popisují hlavní problémy právní úpravy obsažené v obchodním zákoníku.

Současná právní úprava zástavního práva k obchodnímu podílu je velmi stručná. Hlavním problémem, který uvádím, je, že možnost zastavení obchodního podílu je vázána na možnost převodu obchodního podílu. Toto ustanovení opomíjí skutečnost, že obchodní zákoník definuje dva druhy převodu obchodního podílu, na jiného společníka nebo na extranea.

Nový občanský zákoník obsahuje komplexní právní úpravu zástavního práva. Jeho hlavními přednostmi jsou široká smluvní volnost a ochrana zástavního dlužníka.

Smluvní strany zástavní smlouvy si mohou ujednat, že zástavní věřitel může vykonávat hlasovací práva na valné hromadě. Dalším novým, podle mého názoru sporným, ustanovením je, že si smluvní strany mohou ujednat, že zástavní věřitel nabude vlastnické právo k podílu po neúspěšném pokusu o prodej zastaveného podílu.

Zástavní věřitel musí nejprve zaslat písemné oznámení o započítání výkonu zástavního práva. Po třiceti dnech se zástavní věřitel může uspokojit z výtěžku zpeněžení zastaveného podílu, jenž prodá ve veřejné dražbě, nebo smluveným způsobem.

Nový občanský zákoník také rozšiřuje okruh skutečností, které se zapisují do obchodního rejstříku, což vede ke zvýšení právní jistoty třetích osob.

Vzhledem k výše uvedeným argumentům, podle mého názoru, lze shrnout, že nová právní úprava zástavního práva zvyšuje právní jistotu stran zástavní smlouvy, jakož i třetích osob. Zástavní právo k podílu ve společnosti s ručením omezeným se tak stává zajímavým, ale také bezpečným způsobem zajištění pohledávky.

English summary

Lien of the share in a limited liability company

The main goal of my thesis „Lien of the share in a limited liability company“ is to analyze provisions of the new Czech Civil Code and Corporation Act, which were passed in the spring of 2012. Both statutes come into effect on 1 January 2014.

At first I briefly describe the historical development of this issue since 1906, when first a statute concerning the limited liability company was passed in our country. Then I describe the main issues in the provisions of Czech commercial Code.

Current legislation concerning the pawn of the share is a very brief one. The main problem, which I introduce, is that the legal possibility of pawning the share depends on the legal possibility of transferring the share. This provision neglects the fact, that the commercial Code defines two types of transfer of the share, that is to another shareholder or to a non-shareholder, i.e. to a person outside the company.

The new Czech Civil Code contains a comprehensive legislation of the pawn. Its main assets are wide contractual freedom and protection of the lien debtor.

Parties of the pledge contract can enter into contract, that enables the lien creditor to exercise voting rights on the General Meeting. Another, in my opinion controversial, new provision is that parties can enter into contract, that enables the lien creditor to become a shareholder after an unsuccessful attempt to sell the shares.

The lien creditor must first send a written notice of the commencement of the performance of the lien. After thirty days the lien creditor can sell the lien share in a public auction, or in a way that the parties agreed on in the pledge contract.

The new Czech Civil Code also widens the number of information, which is submitted to the commercial register. This is to increase the legal certainty of third parties.

In view of the aforesaid, in my opinion, the new legislation concerning the lien increases the legal certainty for parties of the pledge contract and also of the third parties. Thus the pawn of the share in a company with limited liability is to become an interesting but also a safe way to secure the debt.

Seznam klíčových slov

společnost s ručením omezeným	- a limited liability company
Obchodní podíl	- share
zastavení obchodního podílu	- pawn of the share.